

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI VE SPOJITOSTI
S NÁSTRAŽNÝM VÝBUŠNÝM SYSTÉMEM
A MUNICÍ**

Autor práce: Věra Verešová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph. D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VEREŠOVÁ, V. *Mimořádné události ve spojitosti s nástražným výbušným systémem a municí*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. 76 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: nástražný výbušný systém, munice, Pyrotechnická služba, terorismus, mimořádná událost

Práce řeší problematiku mimořádných událostí spojených s výskytem nástražného výbušného systému nebo munice. Analyzuje jednak úkoly jednotlivých složek integrovaného záchranného systému při těchto situacích a jednak specifika samotných mimořádných událostí, která často bývá spojena s pácháním specifických trestných činů, které jsou zde rovněž zkoumány. Na základě aktuální bezpečnostní situace v Evropě přikládá zvláštní pozornost teroristickým útokům, které jsou často spojeny s použitím nástražných výbušných zařízení, přičemž je konfrontuje i s ostatními druhy útoků z hlediska nebezpečnosti následků a četnosti výskytů. Výsledkem zkoumání jsou závěry v identifikovaných nedostacích systému a doporučeních pro vyšetřovací orgány.

ABSTRACT

VEREŠOVÁ, V. *Emergencies in Connection with Improvised Explosive Device and Ammunition*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2017. 76 p. Supervisor: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: improvised explosive device, ammunition, Pyrotechnic service, terrorism, emergency

The bachelor thesis resolves issue of emergencies connected with the occurrence of improvised explosive devices and ammunition. It analyses the order tasks of particular section of the integrated rescue system during these situations and specifics of the emergencies, which are often connected with committing of specific crimes, which are also investigated in the thesis. Based on the actual safety situation in Europe it focused special attention for terrorist attacks which are often connected with using improvised explosive devices, whereas it confronts this attacks with another ways of attacks from the danger of their impacts and frequency of their occurrence. The result of the research are conclusions in the identified defects of system and recommendations for investigatory authorities.

Obsah

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Charakteristika nástražných výbušných systémů a munice	12
2.1 Nástražné výbušné systémy	12
2.1.1 Účel sledovaný pachatelem při oznámení o uložení NVS	13
2.1.2 Konstrukce NVS	15
2.2 Munice	17
2.3 Výbušniny	19
3 Složky IZS a jejich úkoly při řešení mimořádných událostí spojených s NVS a nálezy munice	23
3.1 Složky integrovaného záchranného systému	25
3.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky	27
3.1.2 Policie České republiky	28
3.1.3 Zdravotnická záchranná služba	29
3.1.4 Ostatní složky IZS	30
3.1.5 Pyrotechnická služba Policie České republiky	32
3.2 Činnost složek IZS na místě zásahu	35
4 Právní rámec	37
4.1 Zákony a vyhlášky	37
4.2 Interní akty řízení	40
5 Trestná činnost ve spojitosti s NVS a municí	43
5.1 Obecné ohrožení a obecné ohrožení z nedbalosti	43
5.2 Nedovolené ozbrojování	44
5.3 Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků	46
5.4 Teroristický útok	46
5.5 Obecné zásady při vyšetřování	52

6	Kazuistika	55
6.1	Teroristické útoky v Evropě v letech 2014-2015	55
6.1.1	Paříž, Francie 13. 11. 2015 - 14. 11. 2015.....	55
6.1.2	Belgie, Brusel 22. 03. 2016	58
6.1.3	Ansbach, Německo, 24. 6. 2016.....	60
6.2	Trestné činy ve spojitosti s NVS a municí na území ČR	61
6.2.1	Ostrava listopad 1996	61
6.2.2	Ostrava, Praha 1998.....	62
6.2.3	Vrbětice 2015	62
6.2.4	Vítkov 22. 3. 2014	63
7	Diskuze	64
	Závěr.....	68
	Seznam použitých zdrojů	69
	Seznam zkratek	74
	Seznam tabulek	75
	Seznam obrázků	76

Úvod

Nálezy munice, podezřelých předmětů nebo nástražných výbušných systémů jsou každodenními mimořádnými událostmi, které složky integrovaného záchranného systému řeší na území České republiky. Drtivá většina z nich je řešena bez komplikací rutinní činností zasahujících složek bez větší pozornosti veřejnosti. Některá však vyžadují mimořádné nasazení a jsou provázeny rozsáhlým omezením běžného života v místě působení mimořádné události, případně i škodami na majetku nebo v nejhorším případě újmou na zdraví a životech osob.

Hovoříme-li o mimořádných událostech ve spojitosti s municí (dále jen mimořádná událost), pak se zpravidla jedná o nálezy munice pocházející z bývalých válečných bojišť nebo výcvikových prostorů vojsk, méně často pak ve spojitosti s pácháním trestné činnosti. Naproti tomu je použití nástražného výbušného systému (dále jen NVS) vždy spojeno se spácháním několika trestných činů. V obou případech musí vyšetřovací orgány v těsné spolupráci s ostatními složkami postupovat tak, aby bylo zajištěno objektivní vyšetření události s minimálním dopadem mimořádné události na okolí. Těmto postupům a právní kvalifikaci jednotlivých trestných činů, je v práci věnována patřičná pozornost.

Opatření na místě mimořádné události často musí být realizována společným zásahem složek IZS, proto i těmto složkám a samotnému systému je věnována samostatná kapitola, kde je celý systém popsán, včetně úkolů, které jednotlivé jeho složky na místě mimořádné události plní.

Moderní svět je v posledních dvou desetiletích na rozcestí, jakým směrem se bude ubírat. Jestliže od jednoho z velkých mezníků historie lidstva - konce II. světové války - byl svět více méně v rovnováze s jasně definovanými vazbami států a z toho plynoucích nebezpečí ozbrojených konfliktů na mezinárodně-právní úrovni, pak s dalším velkým mezníkem – koncem studené války, jsme svědky neobvyklého vývoje situace. Staré pořádky moderní civilizace začaly být narušovány pokusy o rekonstrukci hodnot starých civilizací z dob otrokářských, navíc stavějící náboženství nad stát. Skupiny, které usilují o dosažení svých cílů, využívají ve své válečné strategii teroru v dosud neobvyklé míře.

I když těžiště světových událostí v souvislosti s terorismem leží na Blízkém a Středním východě, události z minulých dvou let jasně ukázaly, že teroristům z problematických oblastí se již podařilo proniknout na území Evropské unie (dále jen EU), zde se etablovat a následně provést několik úspěšných teroristických operací ve Francii, Belgii a Německu.

Příčin úspěchů teroristů, které zaplatili stovky nevinných civilistů životem a újmou na zdraví je vícero. Mezi nejdůležitější však je naprostá impotence zemí EU přijímat včas adekvátní opatření, která zamezí nelegálnímu pronikání osob z problémových oblastí na své vlastní území, ač k tomu není potřeba žádná nová legislativa, ale stačí jen důsledně uplatňovat soudobé předpisy. Místo toho však orgány EU sahají k naprosto nesmyslnému pokusu odzbrojit vlastní obyvatelstvo.

Praktické řešení ovšem spočívá v přípravě všech složek bezpečnostních sil na všechna možná rizika, která z aktuální situace plynou. Vzhledem k tomu, že oběťmi teroristických útoků jsou především civilní obyvatelé, je nutno, jakožto pravděpodobné hlavní aktéry nadcházejících útoků připravit i je, a to nejen k pasivní ochraně, ale přinejmenším jim právně umožnit i aktivně chránit život a zdraví svůj i svých spoluobčanů.

Výše zmiňované útoky byly charakteristické kombinací několika způsobů útoku, kdy NVS byly použity právě u těch nejzkázonosnějších. Ukazuje se, že použití NVS je jednou s neúčinnější zbraní současných teroristů, zvláště pokud dále kombinovaná s použitím ručních palných zbraní. Z tohoto důvodu je téma této práce zvláště aktuální v současné době, kdy boj s mezinárodním terorismem zřejmě vrcholí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zhodnocení současných postupů zasahujících složek integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) při řešení mimořádných událostí, s využitím platných specializovaných legislativních dokumentů různé právní váhy a s využitím zkušeností z praxe identifikovat jednak nedostatky v předpisech a jednak rovněž charakteristické chyby, kterých se zasahující příslušníci dopouštějí.

Práce čtenáře má seznámit s problematikou takovým způsobem, aby si byl schopen vytvořit úplnou představu o funkci celého systému v obecné rovině a dále získal podrobnější znalosti z některých zvláště vybraných problémů, které jsou zde považovány za klíčové, vzhledem k jejich nynější aktuálnosti.

Vzhledem k omezenému rozsahu práce, není možno vyčerpat veškerou problematiku, jako je například vyčerpávající seznámení čtenáře s technickými detaily konstrukce munice a NVS, což ale vzhledem na zaměření práce není cílem práce a pro pochopení dalšího textu ani pro čtenáře nezbytné. O to větší důraz je kladen na právní akty, které celý systém utváří a jsou tedy klíčové. Práce se rovněž snaží reagovat na aktuální snahu EU o legislativní změny na úseku zbraní a munice, přestože se zatím jedná pouze o návrh, který zcela jistě nebude realizován do konce zpracování bakalářské práce.¹

Pro splnění výše uvedeného hlavního cíle práce byly stanoveny tyto dílčí cíle:

- provést úplný rozbor legislativních dokumentů související s problematikou a zhodnotit jejich aktuálnost konfrontováním stanovených postupů se soudobými případy,
- zjistit, zda současné aplikované postupy jsou v souladu s riziky plynoucími s aktuální situací (tzn. identifikovat „bílá místa“),
- v případě zjištěných nedostatků, navrhnout jejich odstranění,
- seznámit čtenáře se skutečnými aktuálními případy trestné činnosti ve spojitosti s NVS a municí.

¹ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.

K dosažení těchto cílů byly zvoleny výzkumné metody a postupy s přihlédnutím k charakteru sledovaných jevů. Vzhledem k zaměření práce bylo důležitý sběr dat mezi odbornou veřejností, která s danou problematikou dochází, nebo potenciálně může docházet do styku. Vzhledem k časové náročnosti dotazníkové metody jak na přípravu, tak na vyhodnocení získaných dat, byla zvolena metoda interview, kdy relevantní data byla získávána volbou vhodného konzultanta, který má v dané oblasti bohaté zkušenosti. Takto získaná data jsou pro práci vhodnější vzhledem k odbornému zaměření a časovému omezení zpracování práce. Jistě by však zde byla rezerva pro další výzkum se zaměřením na širší odbornou veřejnost a jejich znalosti a zkušenosti v dané oblasti.

Hlavními zdroji dat při zpracování práce byla pochopitelně dostupná literatura, uvedená v seznamu a pochopitelně veškeré legislativní předpisy, jejichž význam je klíčový. Celá problematika legislativních aktů byla nejprve podrobena obsahové analýze tj. rozboru dokumentů a dále byla posuzována jejich vzájemná provázanost, praktická proveditelnost a aktuálnost.

K zjištění opakujících se jevů při teroristických útocích bylo využito přímé pozorování. Poznatky získané tímto výzkumem byly především využity v kapitole 6. Do této kapitoly byly vybírány záměrně jen aktuální případy, které jsou charakterizující pro současnou situaci ve společnosti. Z tohoto důvodu jsou zvoleny v rámci teroristických útoků případy ze zahraničí, jelikož podobné se dosud na území ČR neuskutečnili, ale je nutné je pokládat za vzorec, podle kterých by zřejmě probíhaly i v podmínkách ČR.

2 Charakteristika nástražných výbušných systémů a munice

NVS i munice jsou pojmem, které spojuje několik společných znaků. Jejich hlavním společným jmenovatelem je spojitost s pyrotechnickými látkami, tj. výbušninami. Obojí je rovněž určeno především k ničení, ať už výbuchem nebo založením požáru.² Přesto je však mezi nimi vícero rozdílů a proto v této kapitole budou oba pojmy rozebrány zvlášť. Cílem textu je vytvoření základní představy o charakteristice jednotlivých druhů munice a jejich určení, stejně jako u NVS.

2.1 Nástražné výbušné systémy

Definice NVS je pro potřeby Policie České republiky (dále jen PČR) je stanovena závazným pokynem Policejního prezidenta č. 12/2012, který jej popisuje takto: „Nástražným výbušným systémem se rozumí výbušná nebo zápalná látka nebo pyrotechnický prostředek a iniciační prvek, který je schopen vyvolat za určitých, uživatelem nebo výrobcem předem stanovených podmínek výbuchový účinek, ložisko požáru nebo výbuchem rozptýlit po okolí chemickou, biologickou, radioaktivní či jinak nebezpečnou látku; nástražný výbušný systém bývá zpravidla ukryt v obalu nebo má takovou vnější formu, která skrývá jeho pravý účel; za nástražný výbušný systém se považuje i takový předmět, který je sestaven jako nástražný výbušný systém, obsahuje výbušninu, ale jeho iniciační systém je nefunkční, a dále atrapa nástražného výbušného systému, kdy jeden nebo více předmětů jsou sestaveny tak, že budí dojem nástražného výbušného systému, ale neobsahuje výbušné nebo zápalné látky a nemůže vyvolat účinky nástražného výbušného systému.“³

Výše uvedená definice NVS poměrně přesně vystihuje jeho podstatu, účel a dokonce i konstrukci. Při hlubším studiu uvedeného odstavce dojdeme k důležitým poznatkům:

² V případě munice ne vždy je tato určena k ničení. Speciální munice je určena např. k signalizaci, maskování apod.

³ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 12/2012 ze dne 14. února 2012, kterým se upravuje provádění pyrotechnických prohlídek... In

1. NVS nerozumíme dle tohoto pokynu jen klasické skryté výbušné zařízení, které se na okolí projevuje jen ničivými faktory klasického výbuchu, ale rovněž bere v úvahu NVS, jejichž účelem je vyvolání požárů, nebo kontaminaci okolí biologickými, chemickými nebo radioaktivními látkami, tedy prostředky spadajícími pod CBRN. Právě význam prostředků CBRN v současné době nabývají na aktuálnosti v souvislosti s mezinárodní vojenskopolitickou situací.
2. Za NVS je považován rovněž i takový předmět, který sice NVS připomíná, ale ve skutečnosti neobsahuje výbušné komponenty nebo výbušné komponenty obsahuje, ale jeho iniciační systém není funkční. To je velmi důležité z hlediska trestně-právního, jelikož použitím atrapy NVS nebo NVS s nefunkčním iniciačním mechanismem nezaniká trestnost tohoto činu a pachatel, který takový NVS sestrojil a použil i tak může naplnit skutkovou podstatu několika trestných činů dle zákona č. 40/2009 Sb. Pochopitelně společenská nebezpečnost takového jednání bude odlišná než při použití funkčního NVS.

NVS je nutno považovat za vysoce nebezpečný předmět, který je schopen ohrožovat život a zdraví osob a zvířat, majetek všeho druhu a životní prostředí. V závislosti od konstrukce, množství a druhu účinné látky, umístění, koncentraci osob a majetku je schopen způsobit škody jednotlivcům i obrovským skupinám osob, ochromovat dopravu, ekonomiku i výkon státní správy v postižených oblastech, způsobovat paniku mezi obyvatelstvem nebo vyprovokovat následné incidenty jako akty msty s rozsáhlým narušením veřejného pořádku.⁴

Z tohoto důvodu je řešení mimořádných událostí ve spojitosti s NVS nutno považovat za jedny z nejnáročnějších, se kterými se nejen příslušníci PČR, ale i další příslušníci zasahujících složek integrovaného záchranného systému IZS mohou setkat.

2.1.1 Účel sledovaný pachatelem při oznámení o uložení NVS

Použití NVS na území České republiky není příliš častý jev, ale na druhou stranu ani ne zcela nevídaný. V současné době dochází průměrně k nálezu NVS asi jednou měsíčně, ale většinou se jedná o atrapu nebo primitivně sestavený NVS. V ostatních

⁴ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka pro policisty při nálezu munice, podezřelého předmětu nebo NVS*. Praha: Pyrotechnická služba PČR, 2010, s. 3

částech EU dochází k použití NVS i při rozsáhlých teroristických útocích s využitím NVS s vysokým hromadným účinkem, často v kombinaci několika náloží výbušnin. Ještě více jsou útoky postiženy ostatní části světa, zvláště země jako jsou Irák, Sýrie, Afghánistán a další. Zde dochází k použití NVS o mimořádně vysokém množství použitých výbušnin. NVS bývá často ukryt v dodávkovém nebo nákladním automobilu a teroristé jsou velmi vynalézaví a zákešní ve způsobech dopravy NVS do zájmového prostoru. Byl například zaznamenán případ z nedávné doby v syrském Damašku, kdy v jedné vládní budově byl založen požár, přičemž první požární auto, které na místo dorazilo, bylo plné výbušnin a řízeno příslušníky IS, kteří se bez problému dostali do areálu a odpálili NVS, přičemž budova byla zničena.⁵ V této souvislosti je velmi důležitý motiv pachatele, který jej vede k uložení NVS nebo hrozbě, že NVS použije.

Zkušenosti z praxe v podmínkách ČR ukazují, že motiv použití nebo hrozbu použití NVS můžeme rozdělit následovně:⁶

- Motiv za účelem narušení provozu objektu útoku - cílem zpravidla není způsobit škody na majetku nebo újmu na zdraví či životech osob, ale pouze hrozbou použití NVS po určitou dobu omezit, nebo znemožnit výkon funkce státní správy, školského zařízení apod. Pachateli těchto činů bývá často školní mládež. V současné době dochází často i k narušování dopravních služeb soukromých společností na železnici. Oznamovatelé při nich uvádějí, že v jedné ze souprav společností je ukryt NVS, bez bližší specifikace spoje, což má za následek zastavení a prohlídku všech spojů dotčené společnosti na železnici. Drtivá většina těchto případů končí negativní pyrotechnickou prohlídkou napadeného objektu.
- Motiv za účelem prosazování vlastních ideologických zájmů – i tomto případě se jedná o osamělého pachatele, který určitou formou teroru vydírá stát. Cílem vydírání však není obohacení, ale demonstrace nesouhlasu se společenským systémem, současným výkladem dějin a podobně. Stejně jako v předchozím případě se jedná o velmi nebezpečné a nevyzpytatelné pachatele, neváhající provádět skutečné odpaly NVS. Viz kapitola 6.

⁵ 2017 List of terrorist incidents in January 2017. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_terrorist_incidents_in_January_2017

⁶ ŠÚSTEK, T., *Koordinace složek integrovaného záchranného systému při nálezu munice nebo nástražného výbušného systému*. Ostrava, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce: doc. Ing. David Řehák, Ph.D. s. 21-23.

- Motiv zastrašování dlužníků a konkurence – tento motiv souvisí se sociálními změnami na začátku 90. let minulého století, kdy vznikla nová velká skupina bohatých podnikajících osob, které však často se dostávaly do finančních tísni vinou nerozvážného hospodaření. Tyto osoby se následně stávaly oběťmi mafie, která s oblibou využívala k zastrašování nebo dokonce fyzické likvidaci funkčních NVS. V současné době k vraždám tohoto typu nedochází.
- Motiv čistě ideologický – terorismus – jedná se o nejzávažnější motiv použití NVS. I když veškeré motivy výše uvedené obsahují určité znaky teroru, je důležitý rozdíl v tom, že se jedná o teroristický akt jedince s omezenými možnostmi, nebo akt nezištný zaměřený na úzkou skupinu osob, nebo ještě častěji jedince. Z hlediska členění zde máme na mysli terorismus vedený se strategickým lokálním nebo globálním ideologickým zájmem s cílem zastrašit státní moc a využít strachu k prosazení sledovaných zájmů. V současné době je velmi aktuální mezinárodní terorismus sledující globální zájmy. Jestliže ještě před dvěma lety byl hlavním bezpečnostním rizikem v ČR v souvislosti s terorismem shledáván pravicový a levicový extremismus, pak dnes je čím dál větší nebezpečí ze strany teroristických organizací, především tzv. Islámského státu (dále jen IS), který ČR ve svých materiálech otevřeně označuje za nepřítele. I když dosud tato organizace neprovedla žádný útok na území ČR, je toto riziko poměrně vysoké, v souvislosti s probíhající migrační vlnou, kterou IS a zřejmě i další teroristické organizace, využívají k infiltraci svých bojovníků na území EU.

2.1.2 Konstrukce NVS

K dosažení požadovaného účinku při použití NVS je zapotřebí sestrojít zařízení schopné kamuflovat svůj účel zároveň vyvolat požadovaný účinek. Z hlediska technické zdatnosti pachatele, jeho technologickým a ekonomickým možnostem a v neposlední řadě i důvtipu se pak setkáváme s konstrukcemi NVS od těch nejprimitivnějšími až po naprosto sofistikované systémy, které jsou jen velmi těžko odhalitelné a zneškodnitelné i s pomocí těch nejmodernějších detekčních technických prostředků.

V zásadě je možné konstrukci NVS rozdělit do následujících základních komponentů, kterými jsou:⁷

- Obal,
- výbušná nebo zápalná látka,
- iniciační mechanismus.

Obal je součástí NVS ve kterém jsou uloženy jednotlivé výkonové komponenty NVS. Jeho úkolem není jen umožnit transport a umístění NVS jako monolitického předmětu, ale často má rovněž za úkol maskovat skutečný účel tohoto zařízení. NVS tak může a běžně bývá maskován jako předmět běžné denní potřeby a jeho odhalení může být velmi komplikované, ne-li nemožné.

Nutno podotknout, že obal nemusí být nutně součástí NVS. Některé NVS bývají zkonstruovány bez obalu, zvláště pokud samotné umístění NVS je dostatečně maskující, nebo naopak si pachatel přeje, aby bylo na první pohled zřejmé, že je někde NVS umístěn v závislosti na účelu sledovaným pachatelem.

U atrapy NVS pak obal může být jediným komponentem. V takovém případě pochopitelně pachatel volí vzhled obalu takovým způsobem, aby v co největší míře působil dojmem, že se jedná o skutečný NVS. Některé atrapy jsou však dokonalou napodobeninou skutečného NVS a obsahují veškeré komponenty včetně např. plně funkčních elektrických obvodů a někdy i výbušniny ovšem bez iniciátoru, tj. rozbušky.

Výbušná nebo zápalná látka je hlavním výkonovým komponentem NVS. Jeho účelem je provedení výbušného nebo zápalného účinku. Výbušninou může být trhavina, třaskavina nebo vhodná hořlavina. Pro zhotovení NVS je možné využít i střelivin, improvizovaných výbušnin nebo muničních komponentů obsahující vhodnou výbušninu. Zvláště muniční elementy bývají v současné době hojně využívány k zhotovování k výrobě NVS teroristickými organizacemi ve válečných zónách Blízkého a Středního východu.

Iniciační mechanismus slouží k vyvolání požadovaného účinku. Bývá nejkomplikovanějším a z hlediska konstrukce nejvíce kritickým místem NVS. Na jeho provedení závisí spolehlivost NVS a zároveň i stupeň odolnosti NVS vůči zneškodnění.

⁷ TUREČEK, J. *Policejní pyrotechnika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 282 s. ISBN 978-80-7380-510-4

Iniciační mechanismus může být autonomní, tj. iniciaci zajišťuje mechanismus sám podle předem požadovaných podmínek (uplynutí určité doby, manipulace s NVS, narušení obalu), nebo řízený, kdy iniciaci provede pachatel z vlastní vůle. V úvahu samozřejmě přichází i kombinace obou systémů.

2.2 Munice

Pojem munice z hlediska legislativního je v českém právu stanoven v zákonu o zbraních. Tento zákon definuje municí jako „souhrnné označení pro ruční a jiné granáty, střely do pancéřovek a tarasnic, dělostřelecké střelivo, pumy, torpéda, řízené a neřízené rakety, kazetovou (kontejnerovou municí, náložky trhavin, miny, pyropatrony, výmetné a klamné cíle, pyrotechnické a imitační prostředky, signální a osvětlovací prostředky, nástražná výbušná zařízení pro dálkový odpal. Za municí se též považují její hlavní části, kterými jsou dělostřelecké střely a nábojky, rozněcovače, zapalovače a iniciátory.“⁸

Definice zákona zahrnuje i pojem „nástražná výbušná zařízení pro dálkový odpal“, tedy v podstatě NVS. V rámci této práce však NVS za municí není považován. Zákonodárce zde spíše měl na mysli zařízení vyráběné továrně pro ozbrojené síly, tzn. určené k páchání teroristických útoků. To však neznamená, že munice musí být vždy vyráběna jen legálně zbrojními podniky, i když tomu tak v drtivé většině případů skutečně je. Občas skutečně dochází k nelegální výrobě různých druhů munice v domácích podmínkách včetně konstrukce a výroby zbraní, pro které je tato munice určena. K této improvizované výrobě zbraní ovšem dochází ve velkém měřítku u teroristických skupin na blízkém východě, kde bylo zadokumentováno užití velkého množství takto vyrobené munice a zbraní, od nejprimitivnějších minometných střel a ručních granátů až po poměrně sofistikované raketové střely, kterými bývá ostřelován Izrael.

V zákonné definici munice není zahrnutá munice do ručních palných zbraní. Je tomu tak proto, že zákon pro tuto kategorii munice požívá souhrnný název „střelivo“,

⁸ ČESKO. Zákon č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních) ve znění pozdějších předpisů.

který zákon definuje jako: „Souhrnné označení nábojů, nábojek a střel do střelných zbraní“.⁹

Kromě výše uvedené definice je rovněž potřeba mít alespoň základní znalost ohledně dělení munice, jelikož tato znalost je velmi důležitá při vyšetřování trestné činnosti ve spojitosti s ní. Dělení munice není nikde v legislativě jednoznačně dáno, je však nutno podotknout, že zákon o zbraních municí řadí mezi jednotlivé kategorie zbraní, stejně jako zbraně samotné. Munici můžeme rozdělit několika způsoby:

Podle uživatele:

- Vojenské – určené pro ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory,
- civilní – určené pro osobní ochranu civilistů, loveckou a sportovní střelbu.

Vojenská munice zahrnuje širokou škálu druhů nábojů, určenou v nejrůznějších zbraňových systémech. Velká část vojenské munice (s výjimkou neaktivní munice) je zakázána pro civilní použití. Netýká se to ovšem veškeré vojenské munice. Značná část munice do ručních palných zbraní a pyrotechnických prostředků jako signální náboje, dýmovnice a podobně je možné po schválení Úřadem pro zkoušení zbraní a střeliva používat i v civilu.

Z hlediska znalosti o konstrukci vlastní munice je však nejdůležitější způsob dělení munice **podle určení:**

- střelivo do ručních palných zbraní (pistole, pušky, samopaly, kulomety...),
- ruční protitankové zbraně (pancářovky, tarasnice),
- ruční a puškové granáty,
- protitankové řízené střely,
- dělostřelecká munice (dělostřelecké granáty, šrapnely, dělostřelecké miny, dělostřelecké rakety),

⁹ ČESKO. Zákon č. 119/2002 Sb. ze dne 8. března 2002 o střelných zbraních a střelivu. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 52. s. 3038-3070

- letecká munice (letecké pumy, letecké rakety, zápalné nádrže),
- ženíjní munice (ženíjní miny, trhavy, rozněcovadla, speciální náloživo),
- námořní munice (torpéda, námořní miny),
- speciální munice (osvětlovací, zadýmovací, imitační a signalizační prostředky).

Výše uvedené dělení však není vyčerpávající. Vzhledem ke spektru munice, která je či byla kdy zavedena do výbroje vojsk, je možno municí dále dělit i mnoha dalšími hledisky.

2.3 Výbušniny

Funkční NVS ani munice by se neobešla bez použití výbušnin. I když je možné zkonstruovat NVS jen s použitím hořlavin namísto výbušnin, je možno u těchto NVS počítat jen se zápalným účinkem. Z tohoto důvodu musíme pokládat výbušniny za klíčové komponenty NVS, které mají svá specifika, a je vhodné se s nimi seznámit podrobněji včetně základní definice.

Výbušniny jsou látky, které jsou schopny výbušné přeměny. Výbuchem je dle ZPPP č. 12/2012 „rychlý fyzikálně-chemický děj, při kterém dochází k přeměně vnitřní energie látky v energii silně ohřátých a stlačených plynů působících následně na okolí svými účinky: výbuchem se rozumí výbuch munice, výbušnin a výbušných předmětů“.¹⁰

K definici je vhodné zdůraznit, že k výbušné reakci je využíván kyslík, který je ve výbušnině obsažen a není tedy zapotřebí kyslík vzdušný. V konečném důsledku to znamená, že k výbuchu bez potíží dochází i pod vodou, pokud voda nepůsobí jako rozpouštědlo, i v jakémkoliv jiném prostředí, které zajistí chemickou stálost výbušnin.

Z hlediska fyzikálního pak rovněž rozlišujeme výbuch fyzikální, kdy dochází k náhlému uvolnění stlačených plynů v uzavřeném prostoru. Typickým příkladem fyzikálního výbuchu je roztržení tlakové nádoby vlivem přílišného tlaku stlačeného

¹⁰ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 12/2012 ze dne 14. února 2012 kterým se upravuje provádění pyrotechnických prohlídek...

plynu, který překročí mez pevnosti materiálu, ze kterého je tlaková nádoba zhotovena. Pro úplnost dodejme, že rovněž rozeznáváme výbuch elektrický a nukleární.¹¹

Výbušným předmětem jsou výrobky obsahující výbušniny, které svým výbuchovým či jiným účinkem mohou ohrozit zdraví nebo životy osob nebo způsobit škodu na majetku.

Výbušniny můžeme z hlediska použití rozdělit na:¹²

- Třaskaviny,
- trhaviny,
- střeliviny,
- pyrotechnické slože.

Třaskaviny jsou výbušniny, pro které vesměs platí:

- velmi vysoká citlivost k vnějším podnětům, jako například úder, nápich, tření, plamen aj., třaskaviny samozřejmě detonují i po iniciaci jinou výbušninou,
- schopnost detonovat i v malých průměrech,
- schopnost i v malém množství iniciovat trhaviny,
- snadný a rychlý přechod od hoření do detonace,
- jsou energeticky poměrně chudé,
- jsou využívány k iniciaci trhavin a střelivin jako primární slože iniciátorů.

Mezi nejznámější třaskaviny patří třaskavá rtuť, azid olovnatý, azid stříbrný a Tetrazen. Vzhledem k těmto vlastnostem tvoří třaskaviny primární náplň rozbušek v množství řádově jednotek gramů.

¹¹ EKRT, J., *Charakteristika a rozdělení výbušnin – učební text*. Pardubice: Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Pardubicích 2011, s 2.

¹² HRAZDÍRA, I., KOLÁR M. *Policejní pyrotechnika*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, s. 38 – 40.

Trhaviny jsou výbušniny se střední citlivostí k vnějším podnětům, tedy méně citlivé než třaskaviny, nikoliv však necitlivé. U trhavin je vyžadovaným způsobem výbušné přeměny prakticky vždy pouze detonace. Obecně pro ně platí, že:

- jsou méně citlivé než třaskaviny,
- mají vyšší výkonové parametry než třaskaviny,
- detonují až ve větších průměrech,
- bývají iniciovány buď detonací třaskaviny, nebo detonací jiné trhaviny,
- jsou využívány pro destrukci materiálu v blízkém okolí – vojenství, těžba nerostů, aj.

Mezi nejznámější trhaviny patří tritol, hexogen, pentrit, oktogen.

Střeliviny jsou směsi látek, které po tepelné iniciaci (nejčastěji plamenem) hoří za vzniku velkého množství plynných zplodin. Bývají navrhovány tak, aby hořely bez přístupu vzdušného kyslíku (toto hoření je nazýváno explozivní). U střelivin je vyžadován:¹³

- reprodukováný charakter hoření při neměnných podmínkách,
- velké množství plynných zplodin,
- obvykle vysoká teplota hoření.

Střeliviny jsou využívány jako hnací hmoty hlavňových a raketových systémů. Střeliviny obvykle dělíme na střelné prachy a pohonné (hnací) hmoty. Prachy mohou být černé nebo bezdýmné.

Pyrotechnické slože jsou výbušniny, jejichž účelem je tvorba pyrotechnických efektů světelných, zábleskových, akustických a dýmu. Využívají se v civilním sektoru k výrobě zábavní pyrotechniky, ve vojenství k maskování světelné a akustické signalizaci, tvorbě tepelných klamných cílů apod.

¹³ EKRT, J., *Charakteristika a rozdělení výbušnin – učební text*. Pardubice: Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Pardubicích 2011, s 8.

Zvláštním druhem výbušnin, které však mají velký význam pro NVS, jsou **improvizované výbušniny**. Tyto výbušniny jsou specifické tím, že jsou zhotovitelné v běžné domácnosti nebo amatérské laboratoři ze surovin, které jsou snadno dostupné v běžném prodeji. Tyto výbušniny jsou často zhotovovány amatérskými chemiky pro zábavu, ale rovněž jsou využívány teroristy k zhotovování NVS. Přes jejich primitivní výrobu, která je zpravidla velmi nebezpečná, jsou tyto výbušniny poměrně účinné, stejně tak i jako NVS z nich zhotovené. Improvizované výbušniny jsou často velmi nestabilní a tudíž citlivé. O to více nebezpečné je manipulace s nimi při následném zneškodnění NVS.

3 Složky IZS a jejich úkoly při řešení mimořádných událostí spojených s NVS a nálezy munice

Zásah při řešení mimořádných událostí velkého, ale nezhřídky i malého rozsahu často využívá nasazení sil a prostředků více záchranných sborů, havarijních služeb, ozbrojených sil nebo dobrovolných organizací. Jelikož původní legislativou nebyla jednoznačně řešena kompetence jednotlivých zasahujících složek zvláště v problematice samotného řízení a velení prací, docházelo ke sporům, které často značně snižovaly efektivitu zásahu a bylo proto potřeba celé řady improvizací.

Z tohoto důvodu vznikla myšlenka pro vytvoření jednotného systému, která však zpočátku měla mnoho odpůrců z řad jednotlivých dotčených složek, které navíc spadaly do kompetence několika resortů státní správy. Teprve v roce 2000 došlo k přijetí tzv. balíčku krizových zákonů, jehož součástí byl i zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, který uzákonil zásady koordinace jednotlivých zasahujících složek. Je nutno podotknout, že tento zákon se ukázal od samého počátku jako mimořádně efektivní a díky němu má ČR jeden z nejlepších systémů zvládnutí mimořádných událostí na světě.¹⁴

Pro pochopení významu následujícího textu je vhodné si vysvětlit několik **základních pojmů**, se kterými zákon č. 239/2000 Sb. operuje:¹⁵

Integrovaným záchranným systémem se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Mimořádnou událostí je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Záchrannými pracemi se rozumí činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu

¹⁴ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005 ,s. 14 – 18.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. s. 3461-3474.

k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce jsou činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Ochranou obyvatelstva je plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Zařízením civilní ochrany bez právní subjektivity (dále jen "zařízení civilní ochrany") součástí právnické osoby nebo obce určené k ochraně obyvatelstva; tvoří je zaměstnanci nebo jiné osoby na základě dohody a věcné prostředky.

Věcnou pomocí je poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; věcnou pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, starosty obce nebo hejtmana kraje.

Osobní pomocí je činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, starosty obce nebo hejtmana kraje.

Při výkladu pojmu „integrováný záchranný systém“ je třeba upozornit, že si pod ním nemůžeme představovat žádnou organizaci s pevnou strukturou, ale jedná se pouze o postup, tj. stanovení způsobu koordinace jednotlivých zasahujících záchranných složek. Vzhledem k tomu, že tato koordinace probíhá na více úrovních – tj. taktické, operační a strategické, je zároveň prostředkem komunikace a koordinace mezi zasahujícími složkami a orgány státní správy, v jejichž kompetenci je řešení mimořádných událostí velkého rozsahu.

3.1 Složky integrovaného záchranného systému

Zákon č. 239/2000 Sb. stanoví, že složkami IZS jsou jednak bezpečnostní a záchranné sbory, ale i další organizace a sbory, které se do systému zapojují v závislosti na řešení konkrétní mimořádné události. Proto složky IZS rozdělujeme na:

- základní,
- ostatní.

Základními složkami integrovaného záchranného systému jsou *Hasičský záchranný sbor České republiky* (dále jen HZS), jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé *zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky*. Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území České republiky a ke svému řízení a koordinaci využívají vlastní operační střediska, která komunikují i mezi sebou navzájem na jednotlivých stupních řízení.¹⁶

V zásadě je možné říci, že základní složky jsou schopny zvládnout většinu běžných mimořádných událostí, bez další asistence. Jsou však situace, kdy je nezbytná pomoc ostatních složek IZS.

Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. Organizace, která není taxativně v zákoně uvedena, se stává zvláštní ostatní složkou IZS na základě příslušné dohody uzavřené mezi organizací a příslušného orgánu státní správy nebo územní samosprávy, mající na starost příslušnou oblast krizového řízení. Dojde-li v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení k vyhlášení krizového stavu, stávají se ostatními složkami integrovaného záchranného systému také poskytovatelé akutní lůžkové péče, kteří mají zřízen urgentní příjem. Pokud

¹⁶ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, s. 23 – 29.

poskytovatelé zdravotních služeb uvedení ve větě první uzavřou s místně příslušným poskytovatelem zdravotnické záchranné služby nebo krajským úřadem dohodu o plánované pomoci na vyžádání, začlení je hasičský záchranný sbor kraje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému kraje a stanou se ostatními složkami integrovaného záchranného systému i pro období mimo krizový stav.

Společný zásah složek IZS je na místě řízen (taktický stupeň velení) velitelem zásahu. Velitel zásahu je zpravidla příslušník HZS nebo té složky IZS, jejíž činnost na místě zásahu převažuje.

Složky integrovaného záchranného systému jsou při zásahu povinny se řídit příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmána kraje, v Praze primátora hlavního města Prahy nebo Ministerstva vnitra, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Operační stupeň koordinace složek IZS zajišťují operační a informační střediska IZS, což jsou zároveň operační střediska HZS kraje. Při nasazování sil a prostředků se řídí poplachovým plánem kraje, což je zvláštní dokument zřizovaný podle zvláštního právního předpisu. Operační stupeň koordinace je využíván při mimořádných událostech velkého rozsahu, nebo takových, při kterých mimořádná událost přesahuje hranice více krajů.

Strategický stupeň koordinace složek IZS zajišťuje Ministerstvo vnitra prostřednictvím operačního střediska generálního ředitelství HZS ČR. Tento stupeň koordinace je využíván při vyhlášení krizových stavů podle zákona č. 240/2000 Sb. jako je nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav, se složky integrovaného záchranného systému řídí pokyny Ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky integrovaného záchranného systému na území příslušného kraje řídí pokyny toho, kdo vyhlásil stav nebezpečí podle zvláštního právního předpisu.¹⁷¹⁸

Pokud jsou záchranné a likvidační práce vedeny v době válečného stavu, musí být příslušníci zasahujících složek a příslušná technika označena mezinárodními

¹⁷ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, s. 42 – 45.

¹⁸ ŠÚSTEK, T., *Koordinace složek integrovaného záchranného systému při nálezu munice nebo nástražného výbušného systému*. Ostrava, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce: doc. Ing. David Řehák, Ph.D. s. 45-57.

rozpoznávacími znaky civilní ochrany, červeného kříže a duchovní služby. Ozbrojené síly a ozbrojené bezpečnostní sbory, pokud jsou takto označeny, smějí používat jen krátké zbraně pro osobní ochranu a nesmí zasahovat do bojových činností, pokud chtějí tuto ochranu využívat.

V následujícím textu jsou základní složky IZS popsány podrobněji z hlediska jejich organizační struktury a úkolů, které plní.

3.1.1 Hasičský záchranný sbor České republiky

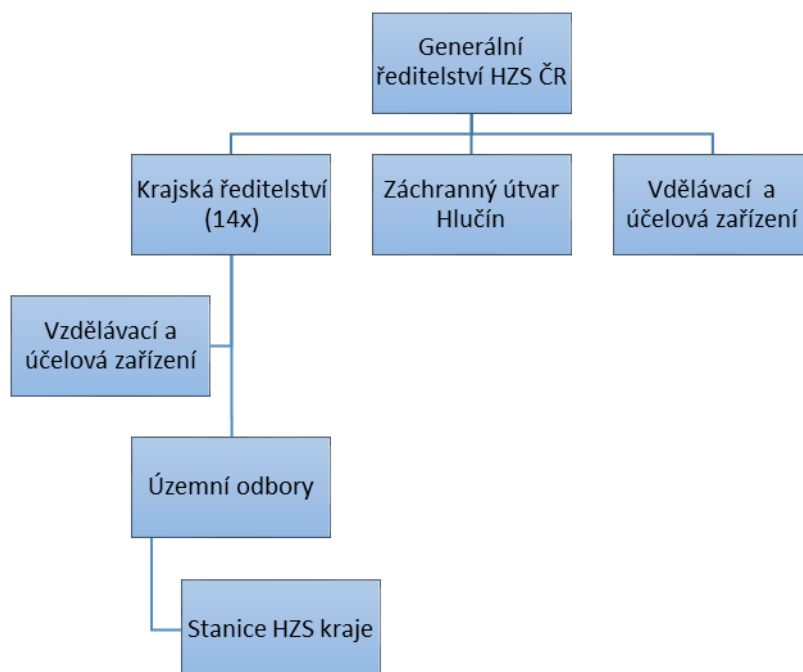
Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS), je záchranným sborem, zřízeným zákonem č. 320/2015 Sb., jehož posláním je ochrana životů a zdraví obyvatelstva a majetku před požáry a poskytování další pomoci při mimořádných událostech.

Jako součást IZS zabezpečuje HZS celorepublikové pokrytí svými útvary s dojezdovými časy na místo mimořádné události v závislosti na několika kritériích, kterými jsou počet obyvatel, charakter území a počet zásahů. Z těchto údajů se následně určí stupeň ohrožení lokality a s nimi související dojezdové časy, kterou jsou v rozmezí 7 – 20 minut.

Využití HZS při nálezů munice nebo NVS spočívá v těchto činnostech:¹⁹

- zabezpečení protipožární ochrany pro případ výbuchu nebo zahoření,
- asistence při realizaci evakuace,
- provádění zemních prací při odkryvu většího množství munice,
- práce ve výškách,
- zabezpečení převozu munice většího množství nebo velké ráže,
- odstranění porostu vzrostlých stromů apod.,
- zajištění osvětlovacích prostředků při práci v noci,
- identifikace neznámých chemikálií s využitím chemické služby HZS,
- dekontaminace prostoru zasaženými bojovými chemickými látkami.

¹⁹ ŠÚSTEK, T., *Koordinace složek integrovaného záchranného systému při nálezů munice nebo nástražného výbušného systému*. Ostrava, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce: doc. Ing. David Řehák, Ph.D. s. 30-31.

Obrázek 1. Organizační struktura HZS ČR.²⁰

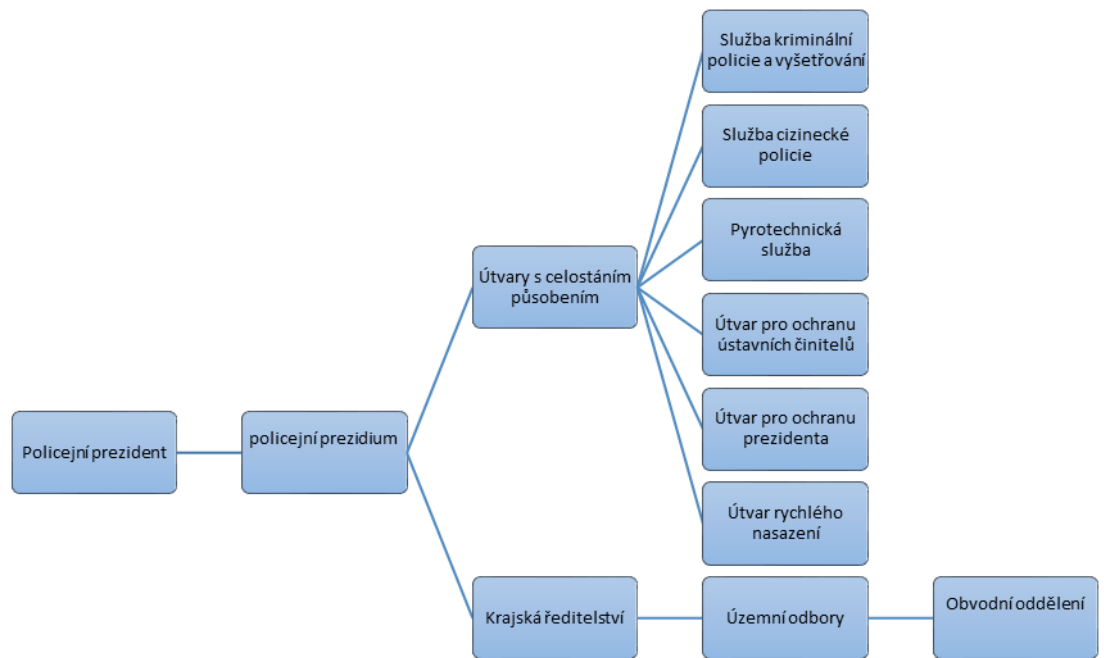
3.1.2 Policie České republiky

Policie České republiky (PČR) je ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož posláním je plnění úkolů ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti v rozsahu vymezeném ústavními a dalšími zákony, především zákonu o Polici ČR č. 273/2008 Sb.

Úkolem PČR je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy EU nebo mezinárodními smlouvami. PČR je sborem s celostátní působností a zabezpečením nepřetržitého výkonu služby.

Sbor je podřízen Ministerstvu vnitra a organizačně je rozdělen na Policejní prezidium, útvary s celostátní působností a útvary s územně vymezenou působností.

²⁰ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005

Obrázek 2. Organizační schéma PČR.²¹

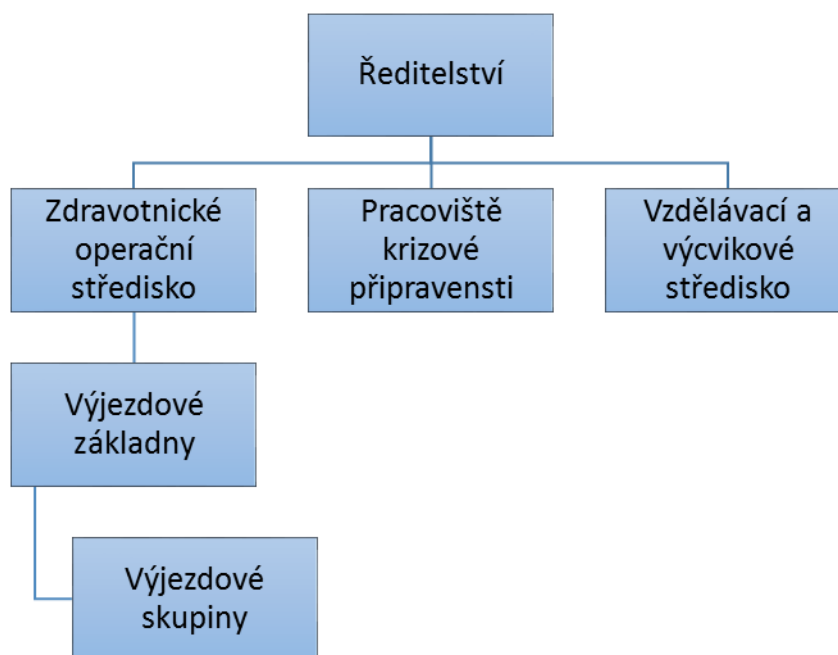
3.1.3 Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba (ZZS) je zřizována na základě zákona č. 374/2011 Sb., který umožnil jednotnou koncepci ZZS na území České republiky. Do té doby neexistoval žádný legislativní předpis, který závazně stanovoval kritéria pro zřizování a činnost ZZS a tato problematika byla řešena několika navzájem nesouvisějícími zákony a vyhláškami.

ZZS není jednotným záchranným sborem jako v předešlých případech, je však podle zákona č. 239/2000 Sb. základním prvkem IZS. Poskytovatelem ZZS je příspěvková organizace, kterou zřizuje místně příslušný krajský úřad. Na území každého kraje je pouze jeden poskytovatel, s výjimkou případů stanovených zákonem. Organizační struktura je rovněž jednotná. Úkoly ZZS vycházející se zákona a spočívají především v příjmu tísňového volání na lince 155, řízení a organizování přednemocniční péče v místě mimořádné události, poskytnutí nezbytného ošetření postiženým a jejich převoz do míst poskytnutí nemocniční péče. Dojezdový čas vozidel ZZS je stanoven do 20. minut v praxi je většinou dodržován čas do 10. minut.

²¹ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005

Využití ZZS při pyrotechnických výjezdech je důležité pro zabezpečení zdravotní pomoci v případě výbuchu munice nebo NVS s následným postižením osob a jejich rychlý převoz do zdravotnického zařízení. V praxi se vozidlo ZZS povolává vždy k nálezů NVS, nálezům improvizovaných výbušnin nebo munice, se kterou je manipulace extrémně nebezpečná.²²

Obrázek 3. Organizační schéma ZZS²³

3.1.4 Ostatní složky IZS

Mezi ostatní složky IZS můžeme zařadit především havarijní služby, které mohou odstavit poškozené nebo výbuchem ohrožené produktovody, vedení elektrické energie apod., zajistit jejich opravu nebo poskytnout přesné informace o jejich poloze. Hrozí-li nebezpečí výbuchu, není možné vznik škod okolních objektů, jejichž poloha v terénu nemusí být patrná. Vzhledem k tomu, si při ničení výbuchem pyrotechnik prostřednictvím operačního informačního střediska HZS (OPIS) příslušného kraje zjišťuje, zda se v místě nenachází stavba, která by mohla být ohrožena.

Dle zákona o IZS č. 239/2000 Sb., patří mezi ostatní složky tyto subjekty:

²² ŠŮSTEK, T., *Koordinace složek integrovaného záchranného systému při nálezů munice nebo nástražného výbušného systému*. Ostrava, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce: doc. Ing. David Řehák, Ph.D. s. 31-32.

²³ ŠENOVSKEÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružené občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.²⁴

²⁴ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém: management záchranných prací*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, s. 23.

3.1.5 Pyrotechnická služba Policie České republiky

Pyrotechnická služba je útvar Policie České republiky s celorepublikovou působností podléhající Policejnímu prezídiu, která vznikla v roce 2008. Útvar vznikl jako součást nové koncepce realizace mimořádných událostí spojených s pyrotechnickými činnostmi ve snaze sjednotit a zefektivnit tuto činnost, která do té doby byla značně roztržena.

Úkoly Pyrotechnické služby PČR jsou následující:²⁵

- zabezpečení provedení odborných prací při nálezů munice a nástražných výbušných systémů,
- znalecká činnost v oboru kriminalistika, odvětví pyrotechnika,
- metodické řízení a profesní vzdělávání všech policejních pyrotechniků a ostatních příslušníků PČR a pracovníků ostatních ozbrojených bezpečnostních sborů,
- řešení problematiky technických a ochranných prostředků v oblasti pyrotechniky,
- aplikace poznatků vědy a techniky v praktickém výkonu pyrotechnických činností,
- spolupráce s ostatními složkami IZS a preventivní činnost.

Organizačně se Pyrotechnická služba člení do dvou odborů tj. **odbor munice a odbor nástražných výbušných systémů** a skupinu logistiky. Tyto tři základní organizační články jsou přímo podřízeny řediteli Pyrotechnické služby a jeho náměstkovi.

Odbor munice je tvořen šesti expoziturami v Milovicích, Českých Budějovicích, Brně, Teplicích a Frýdku-Místku, Brdech (která zahájí činnost od 1. 7. 2017) a stálou tržací jámou v bývalém vojenském výcvikovém prostoru Ralsko. Expozitury zabezpečují výjezdy k nálezům munice v příslušné spádové oblasti. Stálá tržací jáma zabezpečuje hromadnou likvidaci nalezené munice, výcvik pyrotechniků,

²⁵ ŠÚSTEK, T., *Koordinace složek integrovaného záchranného systému při nálezů munice nebo nástražného výbušného systému*. Ostrava, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce: doc. Ing. David Řehák, Ph.D. s. 26

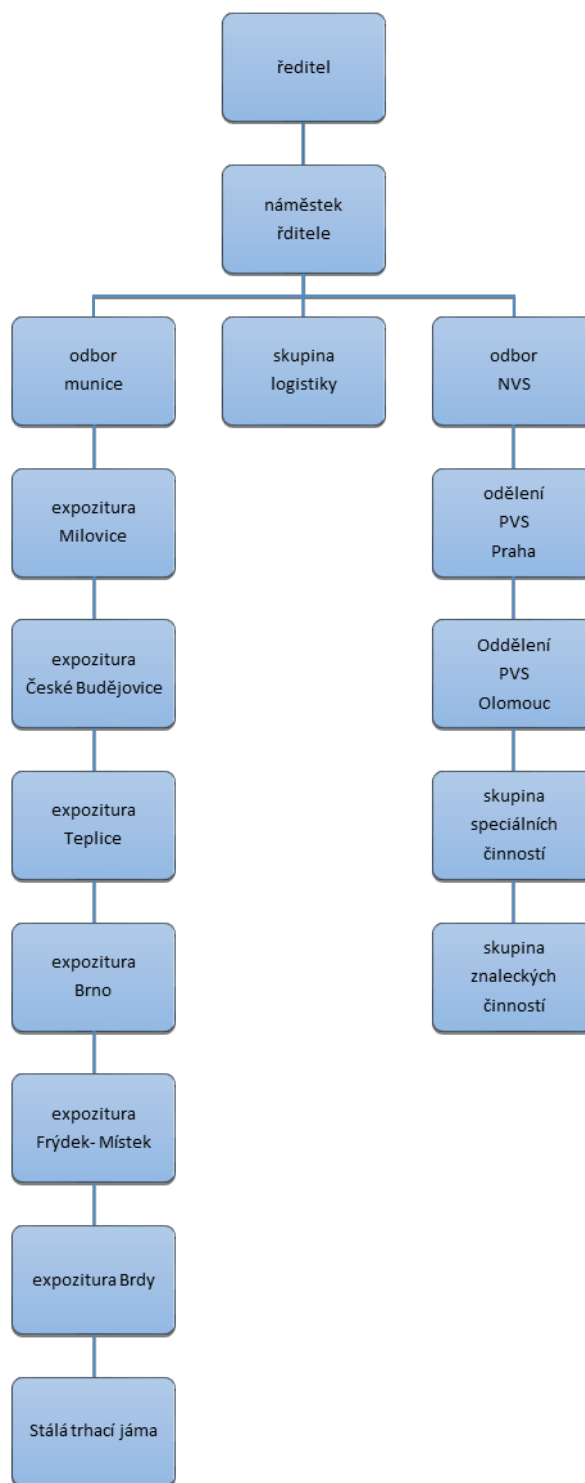
funkční zkoušky v rámci expertní činnosti, likvidaci nálezů munice nalezené v prostoru bývalého výcvikového prostoru Ralsko a vědecko-výzkumnou činnost. Předpokládá se další rozšíření působnosti této složky k realizaci společných cvičení složek IZS.

Odbor nástražných výbušných systémů je tvořen odděleními pyrotechnického výjezdu Praha a Olomouc, skupinou speciálních činností a skupinou znaleckých činností. Oddělení pyrotechnického výjezdu zajišťují nepřetržitou službu a jsou specializována na zneškodňování NVS. Pro tento účel jsou oddělení vybavena speciální technikou, umožňující odstupnou manipulaci s NVS nebo s podezřelým předmětem, rentgenování, destrukci a převoz. V současné době disponují tato oddělení špičkovou technikou, která je srovnatelná v celosvětovém měřítku.

Skupina speciálních činností slouží k zabezpečení odborných školení a pyrotechnických prohlídek při organizaci bezpečnostních akcí za účelem ochrany důležitých osob nebo akcí s výskytem většího množství osob, které by svým charakterem mohly představovat určité bezprostřední riziko a správu systému informačních technologií. Rovněž se podílí na tvorbě nových interních aktů řízení ve vztahu k pyrotechnickým činnostem a jejich novelizaci. Poslední důležitou činností je koordinace státního dozoru na úseku munice ve spolupráci s Ředitelstvím služby pro zbraně a bezpečnostní materiál.

Skupina znaleckých činností zabezpečuje kriminalisticko-technické zkoumání pyrotechnických stop nalezených na místě výbuchu a dalších místech trestného činu spáchaného v souvislosti s pyrotechnickými prostředky a zpracování znaleckých posudků k těmto stopám. Dále provádí ohledání místa výbuchu a zajišťuje odbornou podporu pro kriminalistické techniky při zajišťování stop.

Oddělení pyrotechnického výjezdu Praha a Olomouc je umístěno tak, aby se nacházelo přibližně ve středu určených spádových oblastí, v místech, kde dochází ke křížení hlavních komunikací, které umožňují rychlý výjezd na kterékoliv místo. Specialisté na NVS i municí jsou schopni určité opatření provádět z obou specializací a mohou se ve svých oborech do určité míry zastupovat.

Obrázek 4. Organizační struktura Pyrotechnické služby PČR.²⁶

²⁶ Vlastní zdroj

3.2 Činnost složek IZS na místě zásahu

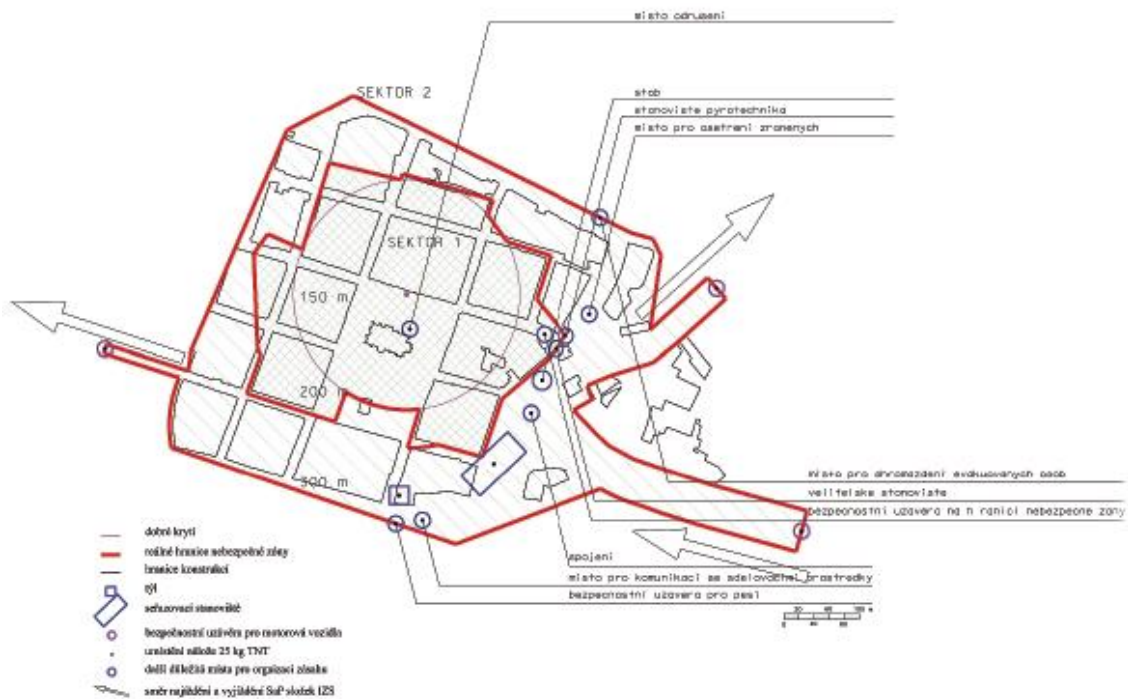
Společný zásah složek na místě mimořádné události je realizován podle **souboru typových činností - typová činnost 3 - Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů**. Dokument po novelizaci v roce 2013 je v souladu se systémem realizace výjezdů Pyrotechnické služby PČR, která tento dokument připomínkovala tak, aby došlo k sesouhlasení dokumentace HZS a PČR. Dokument stanoví velitelskou příslušnost jednotlivým složkám IZS v závislosti na konkrétní situaci, tj. buď PČR nebo HZS. Nevztahuje se na případy, kdy dojde k výbuchu, je podezření použití CBRN,²⁷ jedná se o NVS na palubě vzdušného dopravního prostředku, nebo se událost stane v místě určeném pro výrobu, zpracování nebo skladování výbušnin a munice.

Velitel se určuje dle toho, čí činnost na místě zásahu převažuje. Ve většině případů to bývá příslušník PČR, pokud však se jedná o mimořádnou událost většího rozsahu, kde je potřeba realizovat evakuaci nad 1000 osob, dojde k nasazení ostatních složek IZS, je potřeba využít hospodářských opatření, příp. dojde k výbuchu, pak se velitelem stává příslušník HZS. Velitel místo člení do dvou sektorů a ke své činnosti může zřídit štáb velitele zásahu, do kterého povolává osoby dle konkrétní situace. Součástí souboru je rovněž check-list, který může velitel využít k řízení činnosti a koordinaci zasahujících složek. Stejně tak jednotlivé základní a některé ostatní složky IZS mají k dispozici svůj vlastní list podle kterého postupují, a to včetně operačních středisek zajišťující operační stupeň koordinace.²⁸

Při provádění opatření velitel musí postupovat takovým způsobem, aby v co největší možné míře zajistil OČTŘ možnost provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů na místě činu, zejména zajištění stop a opatření pro pronásledování pachatele. To platí pochopitelně v případě, že došlo v souvislosti s událostí ke spáchání trestného činu. Blíže viz kapitola 5.5.

²⁷ V takovém případě se použije typová činnost 1 – špinavá bomba.

²⁸ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Katalogový soubor typových činností, typová činnost 3- Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů. 2006.

Obrázek 5 Způsob členění místa zásahu²⁹

²⁹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Katalogový soubor typových činností, typová činnost 3- Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů. 2006.

4 Právní rámec

Jednotlivé složky IZS, které realizují řešení mimořádných událostí související s výskytem NVS a munice se při zásahu řízeny příslušnými veliteli a štáby, kteří musí zajistit, aby činnost nasazených sil byla prováděna v souladu s platnou legislativou, jak již ostatně bylo částečně uvedeno v předchozích kapitolách. Nejedná se pouze o obecně platné zákony a vyhlášky, ale rovněž i o zvláštní interní akty řízení, upravující řešení mimořádných událostí jak v obecné rovině, tak i specializovaně pro NVS a municí. V následujícím textu budou tyto předpisy uvedeny a stručně charakterizovány. Jedná se o výčet těch nejvýznamnějších, v praxi by mohly přijít v úvahu i další v závislosti na konkrétní situaci. Ve stručné charakteristice předpisu je uveden pouze její vztah k řešené problematice. Praktická působnost zákona je pochopitelně zpravidla mnohem rozsáhlejší.

4.1 Zákony a vyhlášky

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů, orgánů samosprávních celků, právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisí s obranou státu před vnějším napadením a definuje některé důležité pojmy z problematiky krizového řízení.³⁰

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Zákon zavádí a vysvětluje pojem integrovaného záchranného systému, stanoví jeho složky a jejich působnost, práva a povinnosti státních orgánů, orgánů územních samosprávních celků, právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při koordinaci složek IZS na místě zásahu na taktickém, operačním a strategickém stupni řízení, při přípravě složek IZS na mimořádné události formou taktických a prověřkových cvičení a definuje důležité pojmy související s těmito činnostmi.³¹

³⁰ ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. s. 3475-3487.

³¹ ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. s. 3461-3474.

Zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu

Zákon definuje z právního hlediska pojmy „zbraň“, „munice“, „střelivo“ a další důležité pojmy související s problematikou, kategorizuje jednotlivé druhy zbraní a upravuje podmínky držení, nošení, přepravy, ukládání a zabezpečení zbraní. Stanovuje rovněž oprávnění příslušných útvarů PČR provádět kontrolu u dotčených fyzických a právnických osob na úseku zbraní a střeliva.³²

Zákon č. 206/2015 Sb., o pyrotechnice

Zákon stanovuje pravidla a povinnosti výrobců, dovozců a spotřebitelů pro distribuci, přepravu a použití zábavní, divadelní a technické pyrotechniky. Stanovení výkonů orgánů státní správy v oblasti pyrotechnických výrobků a stanovení shody pyrotechnických výrobků s příslušnými normami. Zákon byl vydán v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/29/EU.³³

Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě

Zákon stanovuje podmínky pro nakládání s výbušninami, způsob jejich uložení, zabezpečení, přepravu a použití mimo výbušninu, které jsou v držení ozbrojených a bezpečnostních sborů včetně ozbrojených sil cizích států, které se nacházejí se souhlasem vlády ČR dočasně na území České republiky. Dále stanovuje organizaci a působnost orgánů báňské státní správy na úseku výbušnin.³⁴

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole

Zákon upravuje postup orgánů veřejné správy při výkonu dohledu na mimo jiné na úseku zbraní a munice. Stanoví oprávnění a povinnosti jak orgánu vykonávající kontrolu, tak fyzické nebo právnické osoby, která je kontrolou dotčena. Dále upravuje samotný průběh kontroly jak před jejím zahájením, tak ji v jejím průběhu a po ukončení kontroly.³⁵

³² ČESKO. Zákon č. 119/2002 Sb. ze dne 8. března 2002 o střelných zbraních a střelivu. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 52. s. 3038-3070.

³³ ČESKO. Zákon č. 206/2015 Sb. ze dne 25. července 2015 o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi (zákon o pyrotechnice). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 84. s. 2442-2485.

³⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 61/1988 Sb. ze dne 21. dubna 1988 o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1988, částka 84. s. 233-246.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 255/2012 Sb. ze dne 14. června 2012 o kontrolách (kontrolní řád). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 86. s. 3303-3309.

Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky

Zákon stanoví poslání, úkoly, organizační strukturu HZS ČR jako jedné ze složek IZS realizující záchranné a likvidační práce. Stanoví povinnost HZS ČR spolupracovat se správními úřady, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami.³⁶

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon upravuje postavení Policie České republiky jako jednotného, vojensky organizovaného ozbrojeného sboru, jeho úkoly, organizaci, vedení, spolupráci s ostatními orgány státní správy, územní samosprávy, právníckými a fyzickými osobami. Stanoví oprávnění příslušníků Policie České republiky při výkonu pyrotechnických činností.³⁷

Zákon č. 374/2011 Sb., o Zdravotnické záchranné službě

Zákon upravuje podmínky poskytování zdravotnické záchranné služby (ZZS), práva a povinnosti poskytovatele ZZS, povinnosti poskytovatelů akutní lůžkové péče, podmínky pro zajištění připravenosti poskytovatele ZZS na řešení mimořádných událostí a krizových situací, výkon veřejné správy v oblasti ZZS a organizaci ZZS na krajské úrovni.³⁸

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Vyhláška upřesňuje některá opatření při krizových stavech, za účelem ochrany obyvatelstva, především způsob varování obyvatelstva a provedení evakuace.³⁹

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS

³⁶ ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb. ze dne 11. listopadu 2015 o hasičském záchranném sboru. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 135. s. 4307-4323.

³⁷ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91. s. 4086-4115.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 374/2011 Sb. ze dne 6. listopadu 2011 o Zdravotnické záchranné službě. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 131. s. 4839-4848.

³⁹ ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb. ze dne 28. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 133. s. 7730-7746.

Vyhláška stanoví zásady koordinace složek IZS při společném zásahu na všech stupních velení, povinnosti velitele zásahu, členění místa zásahu, povinnosti a úkoly operačních a informačních středisek (OPIS), která činnost koordinují na operačním stupni.⁴⁰

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 115/2014 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o zbraních

Vyhláška stanovuje technické požadavky pro zabezpečení uložení zbraní, střeliva a munice, stanovuje postup zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu, způsob vedení evidence o zbraních, střelivu a munice pro fyzické a právnické osoby provádějící obchod s tímto materiálem.⁴¹

4.2 Interní akty řízení

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 ze dne 7. 12. 2001 ke kriminalistické činnosti Policie České republiky

Závazný pokyn stanoví kriminalisticko-taktický postup vyšetřujících orgánů při vyhledávání, ohledání a zajištění místa výbuchu, neodkladné a prvotní úkony na místě výbuchu, způsob procesního zajištění a předání nalezených stop k provedení odborného zkoumání.⁴²

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 12/2012 ze dne 14. 2. 2012, kterým se upravuje provádění pyrotechnických prohlídek, bezpečnostních opatření a postup při oznámení o uložení nástražného výbušného systému, nálezu podezřelého předmětu, nástražného výbušného systému, munice, výbušnin a výbušných předmětů nebo při výbuchu.

Interní předpis PČR kterým se upravuje činnost příslušníků PČR při pyrotechnických prohlídkách a především při řešení mimořádných událostí spojených s NVS nebo municí. Stanoví jednak postup na místě samém a jednak operačního

⁴⁰ ČESKO. Vyhláška č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 127. s. 7447-7464.

⁴¹ ČESKO. Vyhláška č. 115/214 Sb. ze dne 19. června 2014 o provedení některých ustanovení zákona o zbraních. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2014, částka 48. s. 1138-1187.

⁴² ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 ze dne 7. 12. 2001 ke kriminalistické činnosti Policie České republiky.

střediska, které přijme oznámení o uložení NVS. Definiuje základní odborné pojmy a stanovuje kompetence velitele zásahu a odborníka – pyrotechnika.⁴³

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 75/2014, kterým se upravuje výkon pyrotechnických činností (pyrotechnická směrnice)

Interní předpis Pyrotechnické služby PČR, který upravuje působnost, kompetence, úkoly, organizaci a výkon služby policistů Pyrotechnické služby a základní zásady jejich činnosti. Deleguje odpovědnost za provádění odborných prací a stanovení bezpečnostních opatření na pyrotechnika, který tyto práce provádí. Vymezuje druhy pyrotechnických prací, dělení munice z hlediska její bezpečnosti, způsob přepravy, bezpečnostní opatření obecně platné a způsob ničení nalezené munice.⁴⁴

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009 ze dne 5. června 2009, kterým se upravuje věcná, funkční a místní příslušnost znaleckých pracovišť PČR

Interní předpis PČR, který stanovuje vyšetřovacím orgánům působnost znaleckých pracovišť při realizaci znaleckých zkoumání stop zajištěných při realizaci mimořádných událostí. Rovněž stanoví rozsah oprávnění zkoumání jednotlivých znaleckých pracovišť.⁴⁵

Soubor typových činností integrovaného záchranného systému

Je dokument vytvořený pro koordinaci zasahujících složek IZS na taktické a operační úrovni dle § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., který zohledňuje druh a charakter záchranných a likvidačních prací dle druhu mimořádné události, Obsahuje celkem 15 typových činností, ze kterých pro problematiku munice a NSV jsou tyto:⁴⁶

⁴³ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 12/2012 ze dne 14. 2. 2012, kterým se upravuje provádění pyrotechnických prohlídek...

⁴⁴ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 75/2014, kterým se upravuje výkon pyrotechnických činností (pyrotechnická směrnice).

⁴⁵ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009 ze dne 5. června 2009, kterým se upravuje věcná, funkční a místní příslušnost znaleckých pracovišť.

⁴⁶ ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V. Právní rámec krizového managementu – management záchranných prací. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, s. 34-38

- typová činnost číslo 3 - hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů,
- typová činnost číslo 1 - špinavá bomba,
- typová činnost číslo 5 - nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů,
- typová činnost číslo 13 - reakce na chemický útok v metru.

Soubor typových činností prochází postupnou aktualizací, tj. zpracováním dalších postupů na různé druhy mimořádných událostí s přihlédnutím na aktuální bezpečnostní situaci a s ní spojená rizika.

5 Trestná činnost ve spojitosti s NVS a municí

Vzhledem k ničivým a smrticím účinkům výbušnin a s nimi spojenými planými zbraněmi je zřejmé, že jejich potenciál může a také bývá snadno zneužit k ohrožování zájmů chráněných zákonem. Z tohoto důvodu je pochopitelné, že stát, jako garant bezpečnosti občanů a veřejného pořádku, držení zbraní přísně reguluje, jak již bylo uvedeno v 4. kapitole. Porušení těchto legislativních předpisů je často považováno za natolik zásadní, že tím dochází k naplnění skutkové podstaty trestných činů. Nejde pouze o následky, které případné použití zbraní, munice a NVS způsobí, ale často pouze jejich držení a výroba.

Tato kapitola uvádí trestné činy, které souvisí, popř. mohou souviset s NVS, municí a střelivem a osvětluje zásady a zvláštnosti jejich vyšetřování. V této souvislosti jsou dle zákona číslo 40/2009 Sb. relevantní tyto trestné činy:

5.1 Obecné ohrožení a obecné ohrožení z nedbalosti

Tohoto trestného činu se dopustí ten „kdo úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň, nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo takové obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění.“ Podle § 273 je možné způsobit tento čin i zaviněným jednáním z nedbalosti.

V praxi k naplnění této skutkové podstaty dochází při neoprávněném použití zbraně hromadně účinné, jsou-li v jejím účinném dosahu osoby, nebo hrozí-li nebezpečí vzniku škody velkého rozsahu následkem její iniciace, použitím NVS, který obsahuje funkční komponenty schopné vyvolat ničivý účinek, nebo jiného jednání spojeného s municí a NVS při kterém dojde k hrozbě vzniku škody na majetku ve výši minimálně 5 mil. Kč, a k ohrožení života, smrti nebo těžké újmy na zdraví minimálně sedmi osob.

Podmínkou naplnění této skutkové podstaty je, aby vzniklo reálné nebezpečí chráněnému zájmu, to znamená, že nebezpečí bezprostředně hrozilo, nestačí pouze, že existovalo potenciální nebezpečí. Například, pokud někdo přechovává v rozporu se

zákonem výbušniny v obytném domě, které jsou schopny způsobit škodu velkého rozsahu, nebo způsobit těžkou újmu na zdraví nebo smrt obyvatel domu, nestačí k naplnění skutkové podstaty samotné přechovávání těchto výbušnin, ale musí vzniknout okolnosti, které bezprostředně mohou způsobit, nebo způsobí iniciaci rizika, tj. výbuch. Není však nutné, aby ke škodám na majetku a zdraví skutečně došlo, postačí pouze, že vzniklo reálné nebezpečí zájmům chráněným zákonem.⁴⁷

V praxi se tohoto trestného činu v podmínkách ČR dopouštějí často sběratelé munice, kteří tuto municí neodborně skladují, případně delaborují, kdy následně dojde vlivem neodborné manipulace nebo působením vnějších vlivů k výbuchu. Další skupinou jsou amatérští pyrotechnici nebo chemici, kteří si nezákonně vyrábějí výbušniny, často za využití nevhodných technologií, při kterých rovněž dochází k nežádoucím výbuchům. Pochopitelně i při teroristickém útoku s využitím NVS by většinou došlo mimo jiné i ke spáchání tohoto trestného činu.

5.2 Nedovolené ozbrojování

Tento trestný čin specifický pro municí, výbušniny a pochopitelně zbraně se dopouští pachatel tím, že vyrábí, sobě nebo druhému opatří nebo přechovává střelnou zbraň nebo její hlavní části⁴⁸, nebo ve větším množství přechovává střelivo, nebo výbušninu ve větším množství než malém⁴⁹, nebo uvede do střelbyschopného stavu znehodnocenou zbraň, případně pozmění nebo padělá jedinečné značení zbraně umožňující identifikaci zbraně. Paragraf rovněž postihuje i výrobu výbušnin ve větším množství než malém, vyrábí zbraň hromadně účinnou, nebo zakázané doplňky zbraně.

S tímto trestným činem se orgány činné v trestním řízení (dále jen OČTŘ) zabývají v podstatě při všech vyšetřováních trestné činnosti spojené s NVS a municí, jelikož pachatelé takřka vždy naplní jeho skutkovou podstatu. Z hlediska skutkové podstaty je důležitý výklad následujících pojmů uvedených v zákoně 119/2002 Sb.:

- **Střelivo** – souhrnné označení nábojů, nábojek a střel do střelných zbraní,
- **Munice** - souhrnné označení pro ruční a jiné granáty, střely do pancéřovek a tarasnic, dělostřelecké střelivo, pumy, torpéda, řízené a neřízené rakety, kazetovou (kontejnerovou) municí, miny, pyropatrony,

⁴⁷ ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2575-2578

⁴⁸Hlavní částí zbraně se dle zákona 119/2002 Sb. rozumí: tělo, hlaveň, závěr, válec revolveru a rám revolveru.

⁴⁹Větším množstvím než malém se rozumí více než 200 g TNT nebo jeho ekvivalentu.

výmetné klamné cíle, pyrotechnické imitační prostředky, signální a osvětlovací prostředky, nástražná výbušná zařízení včetně zařízení pro dálkový odpal; za munici se považují též její hlavní části, kterými jsou dělostřelecké střely a nábojky, rozněcovače, zapalovače a iniciátory,

- **Neaktivní střelivo a munice** - střelivo a munice, které neobsahují výbušniny ani jiné aktivní muniční náplně. Zahrnuje delaborované střelivo a munici, znehodnocené střelivo a munici, řez střeliva a munice a maketu střeliva a munice.⁵⁰

Trestný čin nedovoleného ozbrojování je v podmínkách České republiky poměrně rozšířený, ale ne tak jako v jiných státech EU. Velká část pachatelů tohoto trestného činu se nedopouští další trestné činnosti s využitím zbraní, ale jedná se spíše o osoby, které zbraň nelegálně vlastní ze zájmu, jelikož sbírají munici nebo zbraně zakázané, bez příslušného oprávnění.

Naproti tomu, v zemích EU často dochází k páchání trestné činnosti s nelegálně držеныmi zbraněmi včetně Velké Británie, kde je držení takřka jakýchkoliv zbraní zakázáno již několik let. Tento zákaz se zcela minul účinkem a nelegální trh se zbraněmi prudce vzrostl, naopak uvědomělý občan je proti zločincům zcela bezbranný.⁵¹ Například při útoku teroristy ve stanici metra Leytonstone v Londýně dne 5. 12. 2015, nezmohli se cestující na víc, než ústně se snažit útočnickovi rozmluvit, aby do své oběti více nebodal, hození jedné láhve a pořízení několika videozáběrů na mobilní telefon. Stejně trapný byl nakonec i zákrok neozbrojených zasahujících policistů. Celý útok by samozřejmě snadno zlikvidoval během chvíle jediný svědek vyzbrojený krátkou palnou zbraní.⁵²

Orgány činné v trestním řízení musí při vyšetřování trestných činů nedovoleného ozbrojování věnovat zvláštní pozornost správné kategorizaci zajištěných zbraní, tj. zda je nebo není osoba, proti níž je vedeno trestní stíhání, oprávněna tu či onu zbraň držet. Poměrně často totiž dochází k tomu, že jsou zajišťovány při domovních prohlídkách i zbraně a munice, které je osoba oprávněna držet bez zbrojního průkazu, tj. zbraně kategorie D. Do této kategorie patří i neaktivní munice.

⁵⁰ ČESKO. Zákon č. 119/2002 Sb. o zbraních a střelivu (zákon o zbraních). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, částka 52, s. 268-386.

⁵¹ The gun ban in the UK, locals speak. In *Youtube* [online]. 23. 5. 2013 [cit. 2017-01-12]. Dostupné z <https://WWW.youtube.com/watch?v=qOUrYdlHMRA>. Kanál uživatele shmeet.

⁵² 2015 Leytonstone tube station attack. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/2015_Leytonstone_tube_station_attack

Z tohoto důvodu je vhodné, aby při zajišťování zbraní, munice a střeliva byli tomuto aktu přítomni i příslušníci Pyrotechnické služby a Ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál jako poradní orgán pro danou problematiku.

5.3 Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků

Tento paragraf postihuje porušení mezinárodních dohod o zákazu některých bojových prostředků, jako jsou protipěchotní miny, jejichž iniciaci provádí oběť nevědomky sama (nášlapem, zakopnutím apod.), a dále kontejnerová munice nebo jiná munice způsobující nadměrné utrpení.

Postihována je jejich výroba, dovoz, vývoz, skladování nebo s nimi jiná manipulace. Při zajišťování munice, u které je podezření, že spadá do kategorie zakázané munice, je potřeba, aby orgány OČTŘ postupovaly obezřetně a před zahájením úkonů si řádně ověřily, že bojový prostředek je skutečně prostředek zakázaný.

Určit, zda daný bojový prostředek je zakázaný nebo ne, nebývá vždy zcela jednoduché a i odborníci často na tuto otázku nedokáží jednoznačně odpovědět a pro posouzení případu potřebují více času na prostudování technické dokumentace zájmového bojového prostředku. Unáhlenost rozhodnutí není na místě, vzhledem k možnosti, že při chybném posouzení dochází k neoprávněnému zabránění disponování cizím majetkem.

5.4 Teroristický útok

Teroristický útok patří mezi nezávažnější trestné činy. Podle trestního zákoníku za něj považujeme takový útok, při kterém pachatel za účelem poškození ústavního zřízení nebo obranyschopnosti ČR, narušení či zničení základní politické, hospodářské nebo sociální struktury, zastrášení obyvatelstva nebo přinucení orgánů státní moci nebo mezinárodních organizací, aby něco konala, opominula, nebo trpěla, provede útok, jehož cílem nemusí být pouze způsobení ztrát na životech a zdraví osob, ale rovněž zničení nebo poškození prospěšných zařízení, narušení dodávek vody a energií. Skutkovou podstatu naplní i pachatelé, kteří se zmocní dopravních prostředků, vezmou rukojmí, nebo za tímto účelem vyrábí nebo shromažďují zbraně, výbušniny, biologický, chemický nebo radioaktivní materiál.

K naplnění skutkové podstaty tohoto činu je zapotřebí jasně prokázané pohnutky, která pachatele vede k jeho spáchání, tj. skutečnosti uvedené v prvním odstavci paragrafu. V současné době, kdy Evropou prochází vlna teroristických útoků, je tento druh trestné činnosti oprávněně vnímán veřejností jako vysoce společensky nebezpečný. I když vlna islámského terorismu se ČR zatím vyhnula, vzhledem k propojení evropského prostoru je nutno každý útok na člena EU vnímat jako útok i proti ČR.

V žádném případě nelze vyloučit, že tato vlna terorismu se bude vyhýbat ČR i v budoucnosti vzhledem k zapojení ČR do protiteroristické koalice. Nejde však pouze o v současné době nejaktuálnější islamistický terorismus, ale je třeba počítat i s domácími organizacemi, zvláště ultralevicovými, jejichž některé plánované akce byly PČR odhaleny, jako například plánovaný útok na vojenský železniční transport zápalnými kanystry. Pachatelé byli členové organizace sítě revolučních buněk, která se hlásí i k útokům vedeným proti policejním vozidlům⁵³

Celkově došlo v posledních dvou letech ke značnému nárůstu teroristických útoků, přičemž převážná většina byla spáchána tzv. radikálními islamisty a tedy v souvislosti s probíhajícím bojem s organizací Islámský stát. Nutno podotknout, že útoků bylo podstatně více, než se obecně soudí. V podvědomí veřejnosti zpravidla zůstávají pouze ty případy, při kterých došlo k velké ztrátě na životech, ostatní se většinou rychle zapomínají nebo jim není věnována patřičná pozornost. Částečně je to i způsobeno tím, že některé státy záměrně potlačují v tisku informace, které by mohly vnést negativní světlo na chybnou migrační politiku státu.⁵⁴

Vlna teroristických útoků v Evropě se však nevyhnula ani státům mimo EU. Útoky ze strany muslimských radikálů byly zaznamenány například v Srbsku a Bosně a Hercegovině, kde navíc byla zjištěna i výcviková centra pro teroristy, které se bezpečnostní síly snaží odhalovat a likvidovat.

I když NVS jsou oblíbeným a účinným prostředkem teroristů k podniknutí útoku, rozhodně se nejedná o jediný a neúčinnější prostředek, který je teroristy

⁵³Lidovky.cz [online]. 2016, [cit. 2017-03-12]. ISSN 1213-1385. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/agenti-pripravu-utoku-na-vojensky-vlak-nevyprovokovali-pise-zalobce-dokazuji-to-pry-odposlechy-imz-/zpravy-domov.aspx?c=A160504_154748_ln_domov_jzl

⁵⁴ 2017 Islamic terrorism in Europe (2014–present). In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. Dostupné z [https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_terrorism_in_Europe_\(2014%E2%80%93present\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_terrorism_in_Europe_(2014%E2%80%93present))

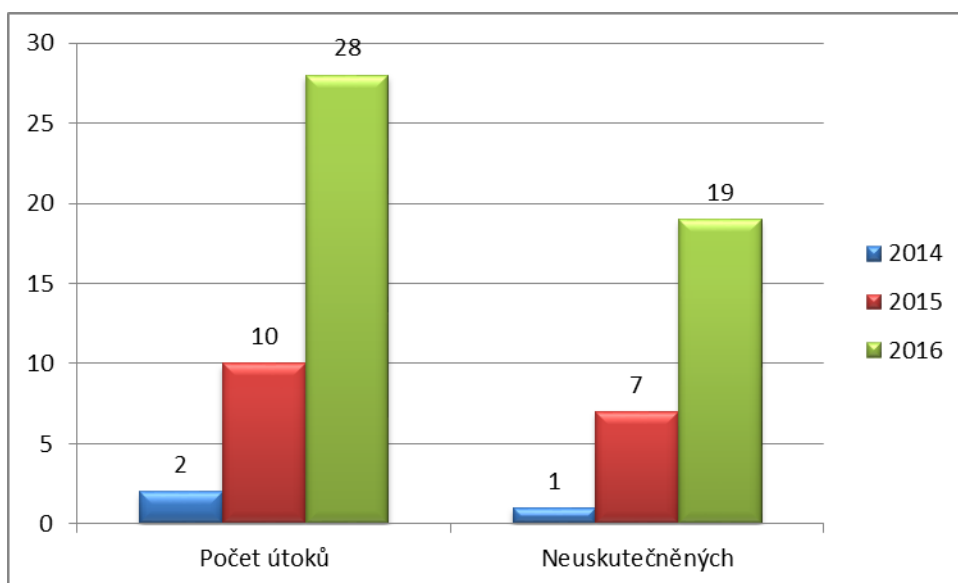
využíván. Analýzou provedených teroristických útoků je možno rozdělit použité prostředky útoku následovně:

- Nástražný výbušný systém,
- palná zbraň,
- chladná zbraň,
- nájezd motorovým vozidlem do davu.

Vzhledem k aktuálnosti problematiky teroristických útoků je vhodné uvést jejich podrobnější rozbor s využitím přehledných grafů.

Celkově došlo v letech 2014 – 2016 k čtyřiceti teroristickým útokům v Evropě (mimo státy SNS). Ve stejném období odhalily a překazily bezpečnostní orgány celkem 27 útoků. Následující graf vyjadřuje vývoj počtů útoku jak realizovaných, tak zmařených v jednotlivých letech 2014, 2015 a 2016.⁵⁵

Obrázek 6 Vývoj počtu útoků v letech 2014 - 2016.⁵⁶

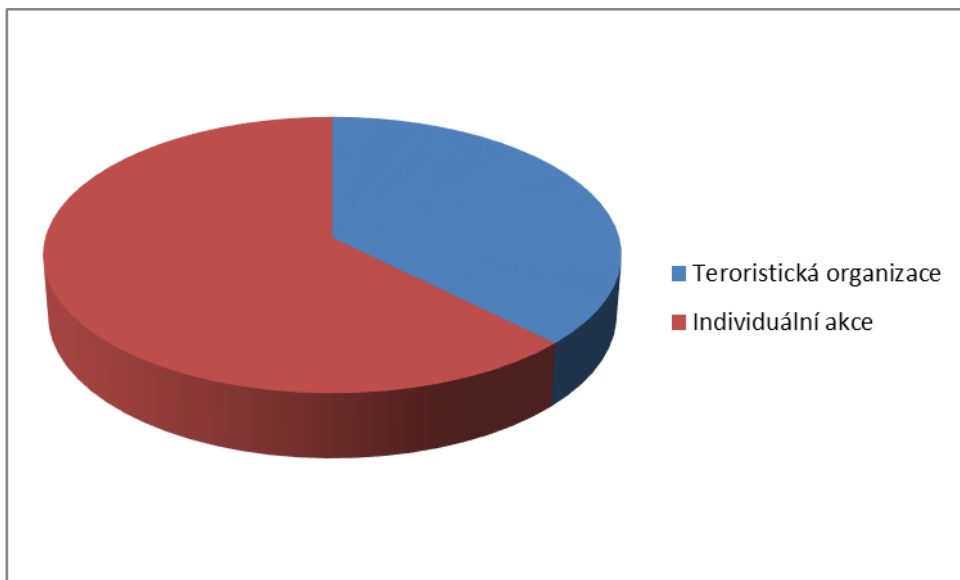
Jak již bylo uvedeno, ne všechny útoky byly organizovány teroristickými organizacemi, i když u těch největších tomu tak vždy bylo a ke všem se přihlásila teroristická organizace Islámský stát (dále jen IS). Ostatní byly dílem fanatických jedinců tzv. (osamělých vlků), z nichž většina se však hlásila opět k IS nebo jejich určité

⁵⁵ 2017 Islamic terrorism in Europe (2014–present). In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. Dostupné z [https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_terrorism_in_Europe_\(2014%E2%80%93present\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_terrorism_in_Europe_(2014%E2%80%93present))

⁵⁶ Vlastní zdroj

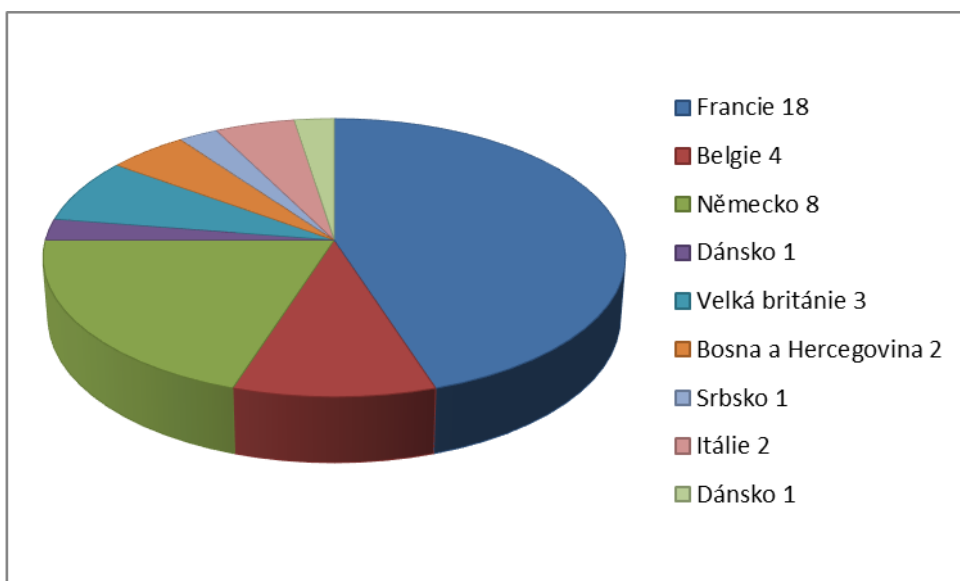
nápojení na tuto organizaci bylo během vyšetřování potvrzeno. Poměr útoků provedených jedinci a organizací vyjadřuje následující graf.

Obrázek 7 Podíl útoků provedených jedincem a organizacemi.⁵⁷

Na obrázku 8 je znázorněn podíl počtů jednotlivých států, které v posledních třech letech byly postiženy teroristickými útoky. Z grafu je patrné, že mezi hlavními cíli patřila Francie, Německo a Belgie.

Obrázek 8 Počty útoků v jednotlivých státech v letech 2014-2016.⁵⁸

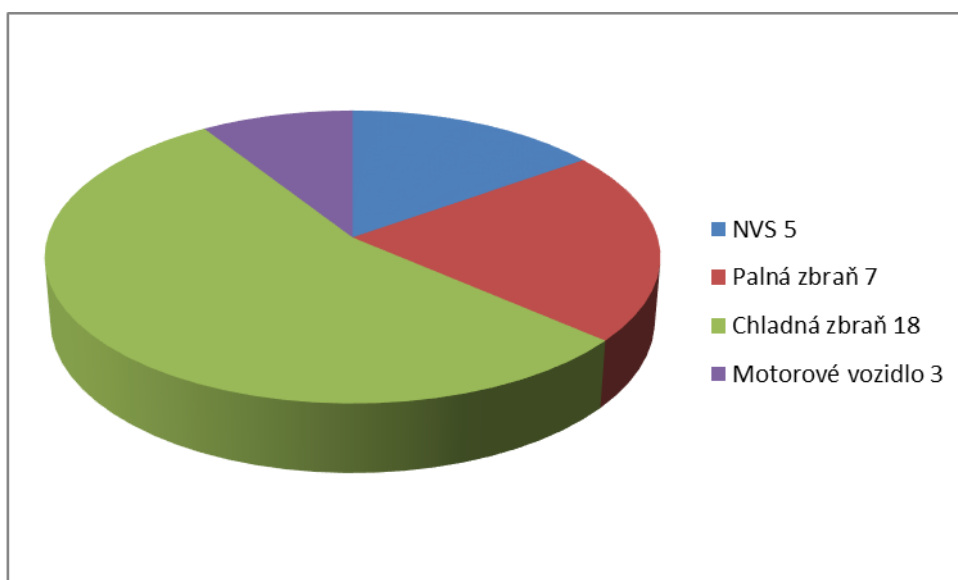

⁵⁷ Vlastní zdroj

⁵⁸ Vlastní zdroj

Na následujícím grafu je vyjádřeno zastoupení jednotlivých prostředků při útocích. Z grafu je patrné, že NVS je využíván poměrně málo, přesto však má vysoký morální účinek a vyvolává přirozené obavy vzhledem k mimořádné zákeřnosti tohoto prostředku napadení, proti kterému je velmi problematické a v mnoha případech prakticky nemožné se bránit. Naopak nejčastějším způsobem napadení je s pomocí chladných zbraní, kteréžto útoky však občan ozbrojený palnou zbraní, případně jiným obranným prostředkem, může snadno zlikvidovat. Z tohoto hlediska se opětovně jeví jako zcela nesmyslná nová směrnice EU usilující o ozbrojení obyvatelstva.

Obrázek 9 Podíl jednotlivých prostředků na útocích.⁵⁹

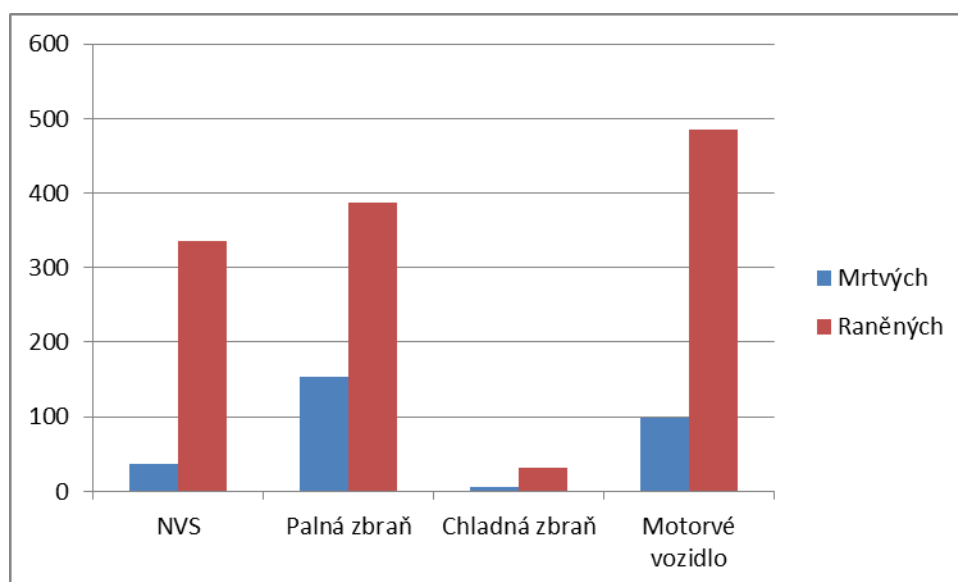
Přestože útok chladnou zbraní patří mezi nejčastěji používané útoky, nedá se říci, že by se jednalo o prostředek nejučinnější. Ukazuje se, že takový útočník zpravidla dokáže zranit jen 1 – 2 osoby, přičemž jen při asi každém třetím útoku dojde i ke smrtelnému zranění. Z tohoto hlediska je NVS schopen způsobit hromadnou ztrátu několika osob, ale nejnebezpečnější způsob útoku se jeví použití nájezdu automobilu do davu osob. Množství osob usmrcených a zraněných při jednotlivých druzích útoků a průměr ztrát na mrtvých a raněných na každý útok podle jednotlivých druhů prostředků je vyjádřen graficky v následujících obrázcích a číselně v tabulkách.

⁵⁹ Vlastní zdroj

Tabulka 1 Počet ztrát při jednotlivých druzích útoků⁶⁰.

Druh útoku	NVS	Palná zbraň	Chladná zbraň	Motorové vozidlo
Mrtvých	37	154	5	98
Raněných	335	388	31	485

Obrázek 10 počet ztrát při jednotlivých druzích útoků.

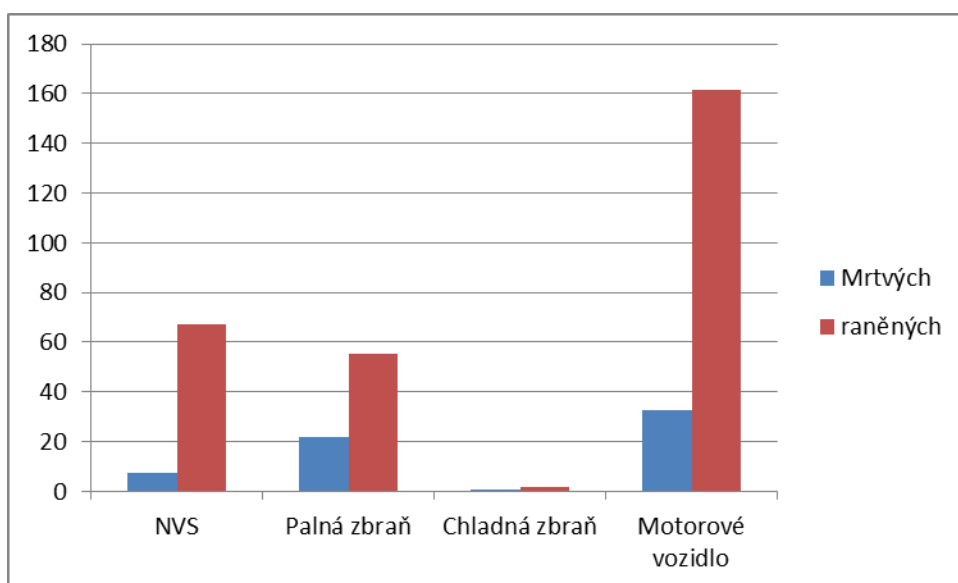
Tabulka 2 Průměrný počet mrtvých a raněných při jednotlivých druzích útoků.⁶¹

Druh útoku	NVS	Palná zbraň	Chladná zbraň	Motorové vozidlo
Mrtvých	7,4	22	0,3	33
Raněných	67	55	1,7	162

⁶⁰ Vlastní zdroj

⁶¹ Vlastní zdroj

Obrázek 11 Průměrný počet mrtvých a raněných při jednotlivých druzích útoků.⁶²

5.5 Obecné zásady při vyšetřování

Při ohledání místa činu výbuchu, nálezu NVS nebo nevybuchlé munice je mimořádně důležité dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Je nutné brát v úvahu, že na místě činu se může nacházet nevybuchlá část NVS nebo munice. Při organizaci ohledání místa činu výbuchu, nálezu NVS nebo munice je nutné, aby na místě byl vždy přítomen pyrotechnik, který místo nejprve sám prověří a až jej označí za bezpečné, zahájí výjezdová skupina vlastní ohledání místa činu.⁶³

Do příjezdu pyrotechnika, je potřeba zajistit, aby na místo nikdo nevstupoval s výjimkou případů, kdy je potřeba poskytnout první pomoc raněným. Místo činu se uzavře v okruhu závislém na mohutnosti výbuchu, zpravidla do vzdálenosti, do které byly výbuchem odhozeny střepiny nebo jiné předměty. Dále se provede pouze orientační a celková fotografie místa a případně náčrtek.⁶⁴

Při prvotních opatřeních je vhodné se řídit doporučeními ze speciální příručky pro policisty, kterou zpracovala PS PČR. Tato příručka umožní včasné přijetí bezpečnostních opatření a napomůže komunikaci mezi pyrotechnikem a velitelem opatření na místě mimořádné události. Příručka je kromě jednoduchých metodických

⁶² Vlastní zdroj

⁶³ GERŽA, K., *Postup při ohledání místa činu po výbuchu*. Pardubice: Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Pardubicích, 2011. s. 2

⁶⁴ CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9 s. 407 - 408

doporučení vybavena bohatou obrazovou přílohou, která umožní případnou identifikaci munice, která se na místě nálezu nachází.⁶⁵

Zajištění veškerých stop na místě provádí kriminalistický technik ve spolupráci s pyrotechnikem PS PČR. Za zajištění stopy, její popis a zabalení odpovídá technik, za manipulaci, převoz a uložení pyrotechnik.⁶⁶ Je nepřipustné zajišťovat pyrotechnické stopy bez přítomnosti pyrotechnika, nebo tyto přepravovat. Při ohledání je potřeba mít nasazen ochranný oblek kvůli minimalizaci možnosti nežádoucí kontaminace stop a místa činu.

Pokud na místě jsou zjištěny nebezpečné výbušniny, jako jsou po domácímu vyráběné improvizované výbušniny, tyto se zadokumentují, převáží a pyrotechnik odebere pouze minimální množství asi 1 gram pro účely zkoumání. Zbytek se na vhodném místě zničí, přičemž tento úkon je vhodné rovněž zadokumentovat audiovizuální technikou. Povýbuchové zplodiny, jsou často dobře patrné na předmětech. Z těchto zplodin je potřeba odebrat vzorky stěrem za účelem identifikace druhu použité výbušniny. **Zplodiny se zajišťují z okraje povýbuchového kráteru**, kde je jejich koncentrace nejvyšší. Je potřeba provést minimálně dva stěry ve vzdálenosti 0,5 a 1 m od kráteru. Doporučuje se provádět stěry suché, při nejasnostech je vhodné se poradit se znalcem z odvětví chemie. Do protokolu o ohledání místa činu je rovněž nutné poznamenat případný druh hasiva, který byl na místě použit.⁶⁷

V případě, že se na místě nacházejí oběti, je nutno zajistit zajištění případných střepin NVS vyjmutých z jejich těla nebo oděvů. Zajištěné stopy se následně posílají formou dožádání k odbornému zkoumání jednotlivým odborným pracovištím následovně:⁶⁸

- střepiny a jiné fragmenty NVS – pyrotechnika,
- povýbuchové zplodiny – chemie,
- zbytky iniciačního mechanismu – elektro,

⁶⁵ ČESKO, POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka pro policisty při nálezu munice, podezřelého předmětu nebo NVS*. Praha: Pyrotechnická služba PČR, 2010. s. 3.

⁶⁶ ČESKO, POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Závazný pokyn policejního prezidenta č.100/2001 ze dne 7. 12. 2001 ke kriminalistické činnosti Policie České republiky*

⁶⁷ GERŽA, K., *Postup při ohledání místa činu po výbuchu*. Pardubice: Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Pardubicích, 2011. s. 4-5

⁶⁸ ČESKO, POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009 ze dne 5. června 2009 kterým se upravuje věcná, funkční a místní příslušnost znaleckých pracovišť PČR*. 2009

- NVS zajištěné jako celek – pyrotechnika.

Pro zjištění konstrukce NVS je důležité zajistit co nejvíce komponentů, tj. zbytky obalů, vodičů, baterií, elektro součástek apod. Všechny části musí být zajištěny, aby z nich mohl být NVS opět sestaven do co nejkompletnějšího celku. Munice, která se zajistí jako stopa, náleží ke kriminalisticko-technickému zkoumání Pyrotechnické službě PČR, veškeré zbraně a střelivo pak příslušnému odboru kriminalisticko-technických expertíz obor balistika, a to **včetně střeliva ráže 12,7 mm.**⁶⁹

⁶⁹ ČESKO, POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009 ze dne 5. června 2009 kterým se upravuje věcná, funkční a místní příslušnost znaleckých pracovišť PČR.* 2009

6 Kazuistika

V této kapitole jsou uvedeny praktické případy, kdy došlo k páchání trestné činnosti ve spojitosti s použitím NVS a munice. Zvláštní pozornost je opět věnována především společensky nejnebezpečnějším trestným činům – teroristickým útokům. Vzhledem k aktuálnosti byly vybrány případy, ke kterým došlo v Evropě od roku 2014. Trestné činy spojené s municí byly naopak vybrány z území České republiky.

6.1 Teroristické útoky v Evropě v letech 2014-2015

6.1.1 Paříž, Francie 13. 11. 2015 - 14. 11. 2015

Ve večerních hodinách dne 13. listopadu 2015 provedla teroristická skupina Islámský stát rozsáhlý útok pomocí NVS a palných zbraní. Akci provedli celkem tři skupiny útočníků. Jednalo se o nejkrvavější útok, který byl spáchán ve Francii od konce druhé světové války.

Ve 21:19 došlo k prvnímu výbuchu před stadionem Stade de France, kde v tuto dobu probíhalo přátelské fotbalové utkání Francie – Německo. Tomuto utkání byl přítomen i francouzský prezident Hollande. Podle plánu měl jeden útočník proniknout na stadion, odpálit se a způsobit paniku. Zbývající dva útočníci měli u východu čekat na zpanikařený dav a následně se rovněž odpálit.

U prvního útočníka s platnou vstupenkou na stadion však ochranka našla sebevražednou vestu s NVS, načež útočník poodběhl o kus dál, kde se odpálil a zabil sebe a jednoho přihlížejícího. Následující dva útočníci po marném čekání na zpanikařený dav se postupně odpálili ve 21:19 a ve 21:53 hodin, přičemž zabili pouze sebe a nezpůsobili žádné ztráty na životech.

I když výbuchy byly na stadionu dobře slyšitelné, bezpečnostní orgány o útoku hráče ani diváky neinformovaly, aby nedošlo k panice a zápas byl normálně dohrán. Prezident Hollande byl evakuován již po druhém výbuchu. Díky tomuto moudrému rozhodnutí, byla evakuace provedena koordinovaně až po úplném bezpečnostním zajištění okolí.

Ve 21:25 hodin zahájili útočníci palbu z útočných pušek do lidí před kavárnou Le Carillon a následně v kambodžské restauraci Le Petit Cambodge, přičemž jeden z útočníků křičel „Allahu Akbar“. Poté útočníci normálně z místa odjeli osobním automobilem s belgickou poznávací značkou. Na místě zůstalo 15 mrtvých a 15 zraněných osob.

Ve 21:32 hodin zahájil další útočník palbu do hostů na terase italské restaurace La Casa Nostra, zde zemřelo 5 lidí a 8 bylo těžce zraněno. Ve 21:36 hodin byla zahájena střelba dvěma útočníky na terase restaurace La Belle Equipe, kde střelba trvala několik minut. Bylo zde zabito 19 osob a dalších 9 těžce zraněno. Okolo 21:40 hodin došlo k útoku v kavárně Comptoir Voltaire. Útočník přistoupil ke stolu, kde seděli tři hosté, něco zdvořile prohodil, načež odpálil NVS, který mu vybuchl pouze na zádech a zabil za ním právě procházející servírku. Dále zranil 14 lidí, on sám byl chvíli ještě naživu, přičemž náhodně přítomný lékař mu začal poskytovat první pomoc, než rozpoznal útočníka a následně se věnoval ostatním zraněným.

Ve 21:40 hodin byl zahájen největší útok na koncertní sál Bataclan, kde právě probíhal koncert americké rockové skupiny Eagles of Death Metal za účasti 1 500 diváků. Celkem tři útočníci vyzbrojeni útočnými puškami a ručními granáty zahájili palbu do diváků přímo během vystoupení. Jak diváci, tak účinkující se domnívali, že střelba je součástí představení a koncert probíhal ještě krátkou dobu dál. Teprve po chvíli, když už se v sále nacházelo spoustu mrtvých a raněných, došlo k panice a lidé se snažili z místa uprchnout. Přesto však se našla řada těch, kteří na místě zůstali a celou scénu vraždění natáčeli na své mobilní telefony. Ze záběrů kamer a výpovědi svědků vyplývá, že útočníci byli naprosto klidní, bez známek nervozity přebíjeli své zbraně, prohlíželi budovu a nalezené osoby buď přímo zastřelily anebo je shromáždily v sále jako rukojmí. Mezitím se do oblasti začaly sjíždět policejní hlídky. Prvotní pokusy policistů o průnik do budovy teroristé snadno odrazili palbou.

Okolo 00:15 hodin se objevily zprávy, že teroristé popravují rukojmí a speciální jednotka francouzské policie proto provedla zásah. Při průniku do budovy divadla zasáhli policisté jednoho teroristu, přičemž byl odpálen i NVS na jeho těle. Zbývající dva se stáhli do sálu, kde se sami odpálili mezi rukojmími. Celkem v divadle zemřelo 89 lidí a další desítky byly ve velmi vážném zdravotním stavu. Celkem si útok vyžádal 130 mrtvých a minimálně 352 zraněných. Rovněž zemřelo 7 teroristů.

K provedení útoku se po několika hodinách přihlásila teroristická organizace Islámský stát. Provedla to zveřejněním předem natočeného videa, které obsahovalo prohlášení, že se jedná o odvetný úder za účast Francie na bombardování pozic Islámského státu. Tomuto kontroval prezident Hollande emotivním projevem, vyzývajícím francouzský lid k jednotě a prohlašující Francii ve válečném stavu. Byl vyslán operační svaz francouzského válečného námořnictva k břehům Sýrie v čele s letadlovou lodí Charles de Gaule, aby se zde spojila s již operujícím ruským námořním svazem a zahájila bombardování pozic Islámského státu. Zároveň byl na celém území Francie vyhlášen výjimečný stav, který platí dodnes.

Vyšetřování případu bylo prováděno za rozsáhlých bezpečnostních opatření za nevídané účasti Policie, četnictva a armády. Jelikož bylo zjištěno, že pachatelé používali vozidla zapůjčené v Belgii, zahájila belgická policie mohutné razie ve vytypovaných problémových čtvrtí. Další opatření přijaly víceméně všechny státy Evropské unie. Bylo zjištěno, že útok provedly tři tříčlenné skupiny. Každý příslušník byl vybavený shodným sebevražedným NVS. Sedm teroristů zahynulo přímo při útoku, dvěma se podařilo uprchnout. Tito dva byli vypátráni o pět dní později a obklíčeni v pronajatém bytě na předměstí Paříže v Saint-Denis. Oba dva byli zastřeleni po několika hodinové přestřelce s více než stovkou francouzských policistů a vojáků.

Již 15. listopadu byl identifikován první útočník, jednalo se o Omara Ismaila Mostefaie, 29 let, Alžírana francouzského občanství s bohatými záznamy v trestním rejstříku. Další byl identifikován podle svého cestovního pasu jako Ahmad Al Mohammad, občan Sýrie, který přišel jen o měsíc dříve do EU jako uprchlík a požádal zde o azyl.

Dále bylo vyhlášeno pátrání po Saláhu Abdeslamovi, který si pronajal jedno z vozidel použitých při útoku a kterému se téměř půl roku dařilo Policii unikat. Jeho bratr Brahim Abdeslam byl jedním s teroristů, kteří při útoku zahynuli. Za hlavního strůjce útoku byl označen **Abdelhamid Abaaout**, jednalo se o Maročana, belgického občanství, věk 28 let. Tento muž byl v minulosti několikrát trestán za majetkovou a násilnou trestnou činnost. V únoru 2014 unesl svého třináctiletého bratra do Sýrie, v roce 2015 se bez problémů vrátil balkánskou cestou do Evropy, aniž by to

bezpečnostní orgány EU zaregistrovaly. Všechny zbraně, které teroristé použili, byly nelegálně drženy a zřejmě pocházely z Balkánu.⁷⁰

6.1.2 Belgie, Brusel 22. 03. 2016

V ranních hodinách se terčem teroristického útoku stala odbavovací hala bruselského letiště a stanice metra Maalbeek v centru Bruselu. Oba útoky byly navzájem koordinovány. K útoku byly použity improvizované trhaviny, které si útočníci zhotovili sami. K útoku byli nasazeni celkem tři sebevražední útočníci, kteří provedli řízený odpal NVS, který kromě trhaviny obsahoval i kovové předměty pro zvýšení ranivosti tzv. „nail bombs“.

Útok byl zahájen v odbavovací hale letiště, do které vstoupili celkem tři útočníci, z nichž každý vnesl do haly rozměrné zavazadlo s NVS. Útočníci dorazili na letiště taxíkem v 7:55 hodin. V 7:58 byla odpálena první nálož prvním pachatelem, který se zařadil do fronty check-in č. 11. O devět vteřin později odpálil druhý útočník NVS v zástupu lidí u check-in 2. Podle některých svědků se nejprve ozvalo několik výstřelů a jekot v arabštině, což ale vyšetřující orgány nepotvrdily. Výbuch druhé nálože poškodil NVS třetího útočníka, kterému se NVS iniciovat nepodařilo a místo útoku opustil, zanechávaje NVS na místě útoku. Třetí nálož byla zničena řízeně policejními pyrotechniky.

Na místě útoku zůstala celá řada mrtvých a zraněných. Zranění osob nacházející v bezprostřední blízkosti odpálených NVS byla naprosto fatální. Zahrnovala mnohačetná tříštivá zranění, kdy i kostní tkáň byly v tělech jednotlivých obětí navzájem promíchány. Osoby, které se nacházely ve větší vzdálenosti, byly často zraněny nebo usmrceny troskami uvolněnými ze stropu. Tlaková vlna výbuchů totiž prorazila obložení stropu, následně se zastavila o železobeton a usměrnila do stran a dolů, čímž došlo k zasypání osob troskami materiálu, kterým byl strop obložen. Je třeba poznamenat, že odbavovací hala bruselského letiště je mimořádně komplikovaná stavba, což značně zkomplikovalo samostatnou evakuaci dezorientovaných osob a následný prvotní zákrok bezpečnostních složek, které v 8:20 letiště uzavřely.

Mezitím druhá skupina útočníků zahájila druhou část plánu a v 9:11 došlo v prostředním vagónu třívozové soupravy metra k odpálení nálože. Souprava právě

⁷⁰ November 2015 Paris attack. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017, [cit. 2017-02-17] Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/November_2015_Paris_attacks

dorazila do stanice Maalbeek. Tato stanice byla zřejmě vybrána k útoku proto, že se kousek od ní nacházel úřad Evropské komise a předpokládalo se, že zde budou cestovat úředníci orgánu EU. Došlo zde celkem ke dvěma výbuchům krátce po sobě. První byl o poznání slabší a mnoho osob ve stanici se zájmem pozorovalo co se děje a dokonce si výbuch natáčeli na své mobilní telefony. Po několika sekundách, se ozvala druhá mohutnější exploze s větším účinkem, která zasáhla i osoby mimo vlak ve stanici. Následně v 9:27 byl zcela zastaven provoz metra, bez ohledu, kde se vozy právě nacházely, a všichni cestující byli z podzemní dráhy evakuováni.

Následkem obou útoků přišlo o život celkem 32 osob, z toho 17 bylo na letišti a 14 v metru. Dalších více než 300 osob utrpělo zranění, z toho 62 těžké. Dále zahynuli tři teroristé, všichni vlastní rukou. Jednalo se o nejkrvavější teroristický útok v historii Belgie.

Následující vyšetřování prokázalo, že všech pět teroristů bylo zapojeno do pařížských útoků v listopadu. Byli identifikováni tito pachatelé:

Ibrahim El Bakraoui, 29 let, spáchal sebevražedný útok na letišti. V roce 2010 se pokusil o loupež směnárny, při které došlo k přestřelce s Policií, odsouzen k 10 letům vezení, propuštěn v roce 2014.

Najim Laachraoui, věk 24 let, spáchal sebevražedný bombový útok na letišti, bylo zjištěno, že v roce 2013 vycestoval s falešnými doklady do Sýrie a následně využil migrační vlnu, aby se vrátil jako uprchlík do Evropy.

Mohamed Abrini, věk 20 let, účastnil se bombového útoku na letišti a jeho bombu se mu nepodařilo odpálit. Zatčen byl 8. dubna 2016. Byl přítelem z dětství bratra Salaha Abdeslama a Brahima Abdeslama, kteří byli zapojeni do listopadových útoků v roce 2015 a pomáhal Salahu Abdeslamovi k útěku. Rovněž bylo zjištěno, že se účastnil bojů jako příslušník Islámského státu v Sýrii.

Khalid El Bakraoui, 27 let, spáchal sebevražedný bombový útok v metru. V roce 2011 byl obviněn z několika krádeží aut, držení několika útočných pušek a v roce 2009 z bankovní loupeže a únosu. Bylo na něj vydáno několik zatykačů, včetně mezinárodního.

Osama Krayem, 23 let, asistoval při bombovém útoku v metru. V 11. letech spolupracoval se švédskou televizí při natáčení dokumentu o integraci migrantů do

švédské společnosti. Údajně bojoval od roku 2014 v řadách Islámského státu, do Evropy se vrátil s migrační vlnou jako uprchlík pod falešnou identitou.

Na záběrech bezpečnostních kamer z bruselského letiště byli vidět tři teroristé, kteří tlačí vozíky s rozměrnými zavazadly, ve kterých byly umístěny NVS. Taxikář, který je dovezl na letiště, vypověděl, že jim chtěl se zavazadly pomoci, ale pasažéři ho hrubě odbyli. Tento taxikář identifikoval pachatele podle fotografií několik hodin po útoku. Během následujících domovních prohlídek v problémové čtvrti Schaerbeek, která byla neprodyšně uzavřena pouhých 90 minut po útoku, vyšetřovatelé objevili další NVS a značné množství prekurzorů pro zhotovení improvizovaných výbušnin a rovněž vlajku Islámského státu. Bylo zjištěno, že minimálně jeden obyvatel domu ohlásil nezvyklý zápach Policii, přičemž Policie navštívila budovu dvakrát během tří měsíců, ale nevstoupila dovnitř.

Vyšetřovatelé rovněž našli notebook Ibrahima El Bakraouiho v odpadkovém koši blízko domu, ve kterém Ibrahim měl poznámky, že je vystresován, že se necítí bezpečně. Rovněž zde byly fotografie domu a úřadu belgického předsedy vlády. Do 26. března 2016 bylo zadrženo celkem 12 osob ve spojitosti s útokem.⁷¹

6.1.3 Ansbach, Německo, 24. 6. 2016

Dne 24. 6. 2016 došlo k teroristickému útoku s využitím NVS před vinárnou Eugen Weinstube v německém Ansbachu, kde právě probíhal hudební festival, který v tu chvíli sledovalo 2500 diváků. Pachatel se pokusil proniknout dovnitř bez platné vstupenky. NVS měl ukrytý v ruksaku na zádech. NVS byl tvořen tlakovou lahví s výbušným plynem, iniciačním zařízením a velkým množstvím kovového spojovacího materiálu ke zvýšení ranivosti výbuchu.

Ve 22:12 hodin došlo k předčasné explozi, která okamžitě usmrtila útočníka a zranila celkem 15 osob. Útočníkovi byla ihned poskytnuta první pomoc, ale již mu nebylo pomoci. Podle výpovědi svědků se pachatel krátce před výbuchem posadil před vinárnou, naklonil se vpřed, načež došlo k výbuchu. Po incidentu byl festival okamžitě ukončen.

Vyšetřováním bylo zjištěno, že pachatelem byl **Moammad Daleel**, 17 let, občan Sýrie, který se dostal do Německa jako uprchlík a požádal zde o azyl. Jelikož o azyl

⁷¹Brussels bombings. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15] Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/2016_Brussels_bombings

požádal dříve i v Bulharsku, byla v souladu se zákonem jeho žádost zamítnuta a měl být deportován do Bulharska. Na protest proti tomuto postupu se jmenovaný dvakrát pokusil o demonstrativní sebevraždu. Během svého azylového řízení zároveň komunikoval prostřednictvím internetu s buňkou IS v Saudské Arábii, kde získal instrukce k provedení útoku. Původně byl vyzván, aby odcizil automobil, kterým následně najede do davu. To však odmítl s tím, že neumí řídit, načež byl plán změněn na útok s využitím NVS. Bylo zjištěno, že pachatel se svým kontaktem v Saudské Arábii hovořil přes mobilní telefon jen krátkou chvílí před útokem.⁷²

6.2 Trestné činy ve spojitosti s NVS a municí na území ČR

6.2.1 Ostrava listopad 1996

Dne 26. 11. 1996 vybuchl ruční granát v městské nemocnici Ostrava Fifejdy, při kterém utrpěly smrtelné zranění dvě zaměstnankyně nemocnice, a třetí byla vážně zraněna. K výbuchu došlo v šatně uklízeček, do které granát nevědomky přinesla jedna z obětí v igelitové tašce, kterou našla při cestě do práce.⁷³

Vyšetřováním bylo zjištěno, že igelitová taška byla odložena na zastávce MHD v Ostravě Hrušově. Jedná se o nepříliš obydlené předměstí Ostravy, tzv. problémovou čtvrť, kde se nachází hodně sociálně slabších rodin a romského etnika. Vzhledem k tomu, že na zastávce byla nalezena pojistka ručního granátu, bylo zřejmé, že granát byl nastražen. Tomu nasvědčovalo, že v tašce se kromě granátu nacházely navíc rohlíky a pivo.

Použitý granát byl jugoslávské výroby, nepocházel bezpečně z výbroje žádné ozbrojené složky České republiky a musel se zde dostat v souvislosti s občanskou válkou v Jugoslávii. Pachatele se přes mimořádné nasazení vyšetřujících orgánů nepodařilo nikdy dopadnout.

V letech 1993 – 1999 došlo v ČR celkem k devíti podobným případům, kdy došlo k výbuchu ručního granátu. Některé byly proti cílům vrženy, jiné byly nastraženy podobně jako v ostravském případě. Pozoruhodný byl v této souvislosti výbuch granátu

⁷² 2017 Ansbach bombing . In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15] Dostupné z WWW: https://en.wikipedia.org/wiki/2016_Ansbach_bombing

⁷³ iDNES.cz.[online deník.] 2015 [cit. 2017-03-01].Dostupné z WWW.<http://ostrava.idnes.cz/vzpominka-na-pripad-kdy-v-tasce-vybouchl-odjisteny-granat-a-zabil-uklizecu-17j-/ostrava>

v Olomouci, kdy zahynul důchodce, který našel nastražený granát v igelitové tašce a přinesl si jej domů.⁷⁴

6.2.2 Ostrava, Praha 1998

Dne 26. 4. 1998 došlo k výbuchu NVS ukrytého v odpadkovém koši na frekventované tramvajové zastávce Frýdlantské mosty v Ostravě. NVS byl nastaven tak, aby výbuch nastal v 5:15, kdy zde je značná frekvence lidí. Při výbuchu došlo k vážnému zranění tří lidí a poškození tramvaje, která v tu chvíli byla na zastávce a samotné vybavení zastávky, přičemž škoda se vyšplhala na 100 mil. Kč. Pachatel se k činu přihlásil anonymním dopisem, kde od policie požadoval 7 mil. Kč, jinak bude v této činnosti pokračovat.⁷⁵

Výhružku naplnil dne 6. 9. 1998 odpálením NVS v Jilské ulici v Praze. Opět si vybral frekventované místo a čas. Při druhém výbuchu došlo ke zranění dvou cizinců.

Vyšetřováním se podařilo pachatele identifikovat jako **Mariana Monczku**, 43 let, který již v roce 1986 byl odsouzen za mimo jiné za vraždu svého komplice, se kterým plánoval majetkovou trestnou činnost. Pachatel vypověděl, že vydíráním si chtěl zajistit prostředky pro zabezpečení svého stáří a rodiny, jelikož se obával, že přijde o práci. Později se pokoušel hájit, že byl k činům donucen neznámou osobou, která mu vyhrožovala smrtí, pokud čin neprovede. Byl odsouzen na 15 let nepodmíněně.

6.2.3 Vrbětice 2015

V březnu roku 2015 došlo k zjištění, že v areálu muničního skladu ve Vrbětících, postiženého výbuchem dvou muničních skladů na sklonku roku 2014, jsou dvěma českými firmami skladovány protipěchotní miny, které dle OČTŘ spadají do kategorie zakázaných bojových prostředků dle Ottavské konvence. Celkem pět osob z obou firem bylo obviněno ze spáchání trestného činu a byl vydán návrh na potrestání.

Jednalo se o 270 ks min MON – 100 a 232 ks min MON – 200. Jako problém se ukázalo, že s minami nebyly zároveň uloženy iniciátory. Miny totiž mohou být iniciovány jak nástražným rozněcovačem, který je Ottavskou konvencí zakázán, tak

⁷⁴ JANIČEK, M., DRAHOVZAL, P., Pyrotechnik v boji proti terorismu. Praha: D – Consult, s. r. o., 2001, s. 37-38.

⁷⁵ JANIČEK, M., DRAHOVZAL, P., Pyrotechnik v boji proti terorismu. Praha: D – Consult, s. r. o., 2001, s. 32.

rozněcovačem pro řízený odpal, který je naopak povolen a konvence se na něj nevztahuje.

Ani soudní znalci se nedokázali shodnout, jsou-li tyto miny zakázány nebo ne a soud nakonec dal za pravdu obhajobě a všechny obviněné zprostil viny.⁷⁶

6.2.4 Vítkov 22. 3. 2014

Ve večerních hodinách 22. 3. 2014 došlo ve Vítkově v prostoru řadových garáží k výbuchu neznámého předmětu, který zranil čtyři osoby, které se zde právě nacházely. Jako první se na místo dostavili místní dobrovolní hasiči, kteří všechny postižené znali a poskytli jim první pomoc. Jedna s postižených, zdravotní sestra P. S., přes středně těžké zranění končetiny vypověděla, že bratři M. K. a R. K. přivezli z prostoru vojenského výcvikového prostoru Libavá neznámou municí, která vybuchla.

Na místo se dostavili příslušníci ZZS, PČR a specialisté PS PČR, kteří zajistili střepiny z vybuchlého předmětu. Expertízou bylo zjištěno, že se jedná o části neřízené letecké rakety S5K. Podle výpovědi svědků M. K. s raketou manipuloval před garáží, přičemž byl několikrát ostatními vyzván, aby tak nečinil. Na to měl prohlásit „že to nic nedělá“ a hodil raketu na zem. Vzhledem k tomu, že raketa byla vystřelena, byl zapalovač odjištěn a došlo k výbuchu, jehož výsledek byl tragický. Jedna osoba zemřela na místě, další dvě utrpěly vážné a jedna lehké zranění. Sama P. S. nakonec vlivem komplikací léčby zranění nese velmi vážné doživotní následky.⁷⁷

Pachatel M. K. zranění přežil s vážnými následky ztráty několika končetin a byl odsouzen k tříletému trestu, který vzhledem k následkům na jeho vlastní zdraví, projevené upřímné lítosti a doznání byl uložen jako podmíněný.⁷⁸

⁷⁶ ROVENSKÝ, D. Miny MON-100 a MON-200 v ČR. *ATM*. 2015, č. 5, s. 33.

⁷⁷ Rozhovor s panem mjr. Ing. Tomášem Šústkem, koordinátorem odboru munice PS PČR ze dne 16. 2. 2016

⁷⁸ DUŠEK, P. Soud řešil výbuch u garáží ve Vítkově. *Deník.cz* [online] 2016 [cit. 2017-03-01] Zdroj: <http://opavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/soud-vybuch-vitkov07052016.html>,

7 Diskuze

V České republice je jeden z nejlépe fungujících systémů pro řešení mimořádných událostí. Zaměření systému bylo značně ovlivněno celkovou bezpečnostní situací jak u nás, tak ve světě. S tím souvisí i interní předpisy řešení mimořádných situací, které byly nastaveny na tehdejší „mírovou dobu“ s důrazem na řešení nevojenských ohrožení. Tento přístup se pochopitelně promítl i do problematiky munice a NVS. Terorismus byl vnímán spíše jako teoretická hrozba, ač jeho význam nebyl zcela podceňován. Zvláště největší pozornost je potřeba věnovat problematice evakuace osob z ohrožených, nebo již napadených objektů.

Tento závěr byl stanoven na základě analýzy skutečných případů použití NVS v posledních letech (viz kapitola 6). Při útocích teroristé postupují promyšleně, z pořízených záběrů je patrný jejich klid a schopnost metodického postupu. Typické je pro současné útoky použití dvou a více náloží, kdy první bývá slabší a další jsou silnější a odpalovány v místě přirozené koncentrace osob, tj. v prostorách východů, schodišť a shromaždišť před napadeným objektem. Z tohoto důvodu není vhodné, aby evakuace osob byla provedena pouze vyvedením z objektu, ale dav by měl být rozptýlen zcela mimo prostor, nejlépe po menších skupinkách osob. Současné evakuační plány důležitých objektů jsou nastaveny spíše pro požární poplach, které sice umožňují získat přehled o evakuovaných, ale v případě útoku teroristů na shromaždištích vytvářejí vhodný cíl. Klasickým příkladem je evakuace osob z Hlavního nádraží v Praze, kdy jsou osoby evakuovány do parku před nádražní budovou.

Dá se tedy říci, že současné dokumenty ještě stále nejsou zcela v souladu s požadavky na bezpečnost vyplývající ze změny bezpečnostní situace v posledních deseti letech, obzvláště pak v posledních třech letech. Velkým pokrokem v této souvislosti bylo vytvoření Pyrotechnické služby PČR, která zavedla jednotný systém řešení nálezů munice, NVS a společně s ostatními pyrotechniky jiných služeb i systém provádění bezpečnostních prohlídek při ochraně důležitých osob, objektů a společenských akcí. Tento systém se jeví jako velmi životaschopný, zvláště po zvýšení tabulkových stavů útvaru, které umožňují zvýšit výkon státních kontrol na

úseku munice ve spolupráci s Ředitelstvím služby pro zbraně a bezpečnostní materiál. Neméně významná je i výzkumná činnost útvaru na úseku likvidace NVS a munice.

Méně silnou stránkou systému je naopak nedostatečná příprava složek na případné použití prostředků CBRN, čímž se ani tato práce v podstatě nezaobírá, přesto opomíjení této problematiky by bylo trestuhodné. Použití prostředků CBRN, tj. chemických, biologických a radiologických prostředků jako součást NVS je technicky jednoduše proveditelné, i když účinek by byl pravděpodobně spíše morální než ničivý. Faktem ovšem zůstává, že organizace IS zvládá výrobu chemických zbraní v několika výrobních zařízeních v Sýrii i Iráku a tyto zbraně již s většími či menšími úspěchy skutečně bojově nasadila proti irácké a syrské armádě a snad s nejničivějšími účinky i proti kurdským milicím v okolí syrského Aleppa.⁷⁹

Rovněž tak vybavení příslušníků zasahujících jednotek IZS je většinou nedostatečné a zpravidla sestává z ochranné masky CM-5 a jednotné pláštěnky JP 75, která poskytuje spíše omezenou ochranu a spíše se hodí pro ochranu vojsk v poli než na službu u bezpečnostních sborů.⁸⁰ Zde je zřejmá možnost dalšího výzkumu zaměřeného na řešení mimořádných událostí při použití prostředků CBRN.

I když NVS na základě provedené analýzy se nejeví jako nejnebezpečnější prostředek útoku, jak by se dalo předpokládat, bylo potvrzeno, že je poměrně účinný. Jeho nižší efektivita byla částečně způsobena nedostatečným výcvikem pachatelů v použití výbušnin a nevhodnou taktikou použití z důvodu selhání plánu. Pokud by k výbuchu např. při pařížském útoku došlo tak jak bylo plánováno, tj. v davu osob, výsledek by byl mnohem tragičtější. Vzhledem k tomu je možné vyvést závěr, že provedení útoku pomocí NVS nebo palnou zbraní je zhruba stejně účinné. Dále je třeba vzít v úvahu, že pro výpočet analýzy účinnosti jednotlivých druhů útoků, byl kromě útoku pomocí chladné zbraně poměrně malý počet případů. Z tohoto důvodu pochopitelně jakkoliv extrémní případ, ať se jednalo o útok mimořádně tragický, nebo naopak špatně provedený, způsobí značnou výchylku kladným nebo záporným směrem.

⁷⁹NESSER, P. *Islamist Terrorism in Europe: A History*. Londýn: Hurst Publishers, 2016, 376 s. ISBN 978-18-4904-405-9

⁸⁰ MATOUŠEK, J., URBAN, I., LINHART, P. *CBRN detekce a monitorování, fyzická ochrana, dekontaminace*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008, 232 s. ISBN 978-80-7385-7

Realizace nálezů munice Pyrotechnickou službou PČR bývá někdy v odborných kruzích kritizována s tím, že taková věc by spíše měla být v kompetenci armády, tak jak tomu je ve většině států. Jistě by Armáda České republiky byla schopna zajistit realizaci nálezů munice na celém území ČR, jelikož má dostatek odborníků z řad ženistů a vojenských policistů i zkušeností ze zahraničních misí a pyrotechnické dekontaminace vojenských újezdů, otázkou však zůstává, jakým způsobem by byly realizovány kriminalisticko-technické činnosti při zajišťování munice ve spojitosti se spáchaným trestným činem, při domovních prohlídkách a podobně.

V souvislosti s municí nebo NVS pochopitelně přichází v úvahu vícero trestných činů, než které byly v páté kapitole pojednány. Vzhledem k rozsahu díla však byly vybrány pouze pro danou problematiku specifické trestné činy, jejichž vyšetřování přináší určité zvláštnosti.

Obecně lze předpokládat, že k trestné činnosti na úseku zbraní, střeliva a munice nebude ubývat, ale tato trestná činnost bude narůstat v souvislosti s migrací zbraní z problémových oblastí Evropy dále na západ, ale také s možnými negativními důsledky s přijetím nové směrnice EU upravující držení zbraní. Pokud by skutečně došlo k naplnění směrnice a jejímu očekávanému dalšímu zpřísnění, pak valná část dotčených zbraní a munice by se prostě ztratila. Těžko si totiž lze představit sběratelé, pro které jejich sbírka představovala desítky let práce, studia, cestování a spisování, že na základě rozhodnutí úředníka, který věci absolutně nerozumí, svoji sbírku poslušně rozpustí a nechá ji zničit. Velká část těchto zbraní pak jednoduše skončí na černém trhu a účel směrnice tak bude naprosto opačný, než se zřejmě předpokládalo.

Bohužel podivné rozhodnutí jsou v současné době pro vůdčí země příznačné a do značné míry chybná politika těchto států během tzv. arabského jara bezprostředně zapříčinila destabilizaci celého Blízkého východu. Podpora tzv. demokratické opozice v Libyi ze strany Itálie, Velké Británie a především Francie, která byla vedená zřejmě ropnou lobby společností Total, nakonec zcela rozvrátila nejen Libyi, bez ohledu na to, že ještě v roce 2007 slíbil Kaddáfí tehdejšímu ministru vnitra Francie Sarkozymu 50 mil. eur na prezidentskou kampaň.⁸¹ Následující události vedly k tomu, že hrozba teroristických útoků je v současné době největší zátěž bezpečnostních sil nejen v Evropě.

⁸¹ TUREČEK, B. *Blízký východ nad propastí*. Praha: Knižní klub, 2016, s. 107-109

Cíle práce se podařilo do značné míry naplnit. Za klíčový cíl je nutno považovat zhodnocení současného postupu složek IZS při realizaci mimořádných událostí a jejich konfrontaci s aktuální bezpečnostní situací. Ukázalo se však jako velmi komplikované identifikování všech legislativních dokumentů, které se těchto činností dotýkají. Během zpracování bylo zjištěno, že tato oblast je poměrně široká a vzhledem k rozsahu práce nebylo možno postihnout legislativu vyčerpávajícím způsobem. To se rovněž týká taktických postupů na místě, i když toto téma již bylo v minulosti zpracováno. Proto se práce věnuje více kriminalistické činnosti související s tematikou, která zřejmě ještě zpracována nebyla a kde bylo možno využít zkušenosti z praxe autorky. Z tohoto pohledu přináší praktické poznatky pro příslušníky PČR, kteří se příliš často s tímto tématem při vyšetřování nesetkávají.

Závěr

Mimořádné události spojené s NVS a municí jsou v současné době realizovány na území ČR složkami IZS, které ke svoji činnosti využívají stanovené postupy interními akty řízení a dalšími legislativními předpisy. Postupy zde stanovené odpovídají době svého vzniku zhruba na přelomu století, jsou však stále dobře aplikovatelné i v současné době a postupně jsou doplňovány novými v reakci na nové hrozby spojené s terorismem. Tomu by měla být přizpůsobena i příprava a výstroj příslušníků těch sborů, které se na realizaci podílejí.

Vyšetřování trestných činů spojených s výskytem výbušnin vyžaduje využití odborníků z řad Pyrotechnické služby PČR, kteří zajistí procesně bezvadné zajištění stop, jejich bezpečnou přepravu a zkoumání. Celý tento systém je v ČR velmi dobře zajištěn a plně srovnatelný se zahraničím.

Vzhledem k mezinárodní vojensko-politické situaci se dá předpokládat narůstající význam ochrany proti teroristickým útokům s využitím NVS, který však není rozhodně jediným účinným prostředkem, který je a bude využíván. Dá se navíc předpokládat, že dojde k pokusu použití chemických prostředků CBRN, jejichž výrobu již některé teroristické organizace zvládají. Zde byly shledány hlavní rezervy současného systému i možnosti dalšího výzkumu.

Práce přináší souhrnný pohled na problematiku pyrotechnických činností u složek IZS, zvláště pak i PČR. Zvláště se zabývá využitím NVS při teroristických útocích a vyhodnocuje jejich použití v posledních třech letech v Evropě.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. EKRT, J., *Charakteristika a rozdělení výbušnin – učební text*. Pardubice: Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Pardubicích, 2011, 36 s.
2. GERŽA, K., *Postup při ohledání místa činu po výbuchu*. Pardubice: Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra v Pardubicích, 2011. 17 s. (učební text)
3. HRAZDÍRA, I., KOLÁR M. *Policejní pyrotechnika*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 205 s. ISBN 80-868-9887-3
4. CHMELÍK, J. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 532 s. ISBN 80-86898-36-9
5. JANIČEK, M., DRAHOVZAL, P., *Pyrotechnik v boji proti terorismu*. Praha: D – Consult, s. r. o., 2001, 174 s. ISBN 80-86215-17-2
6. MAKOVIČKA, D., KOLLÁR, M., *Vlastnosti výbušnin a analýza charakteru výbuchového zatížení a jeho modifikací*. In *Sborník přednášek*. Praha: České vysoké učení technické, 2006, 170 s. ISBN 80-010-3640-5
7. MATOUŠEK, J., URBAN, I., LINHART, P. *CBRN detekce a monitorování, fyzická ochrana, dekontaminace*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008, 232 s. ISBN 978-80-7385-7
8. NESSER, P. *Islamist Terrorism in Europe: A History*. Londýn: Hurst Publishers, 2016, 376 s. ISBN 978-18-4904-405-9
9. ROVENSKÝ, D. *Miny MON-100 a MON-200 v ČR*. *Armádní technický magazín*. 2015, č. 5, s. 33. ISSN 1802-4823
10. ROVENSKÝ, D. *Pevnost Evropa v obležení*. *Armádní technický magazín*. 2015, č. 4, s. 4 - 5. ISSN 1802-4823
11. ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník*. Praha: C. H. Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3
12. ŠENOVSKEÝ, M., ADAMEC, V. *Právní rámec krizového managementu – management záchranných prací*. 2. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 97 s. ISBN 80-86634-67-1
13. ŠENOVSKEÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA Z. *Integrovaný záchranný systém*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 157 s. ISBN 80-866-3465-5

14. ŠÚSTEK, T., *Koordinace složek integrovaného záchranného systému při nálezu munice nebo nástražného výbušného systému*. Ostrava, 2013. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Fakulta bezpečnostního inženýrství, Katedra ochrany obyvatelstva. Vedoucí práce: doc. Ing. David Řehák, Ph.D. 89 s.
15. TUREČEK, B. *Blízký východ nad propastí*. Praha: Knižní klub, 2016, 280 s. ISBN 978-80-242-558-3
16. TUREČEK, B. *Blízký východ nad propastí*. Praha: Knižní klub, 2016, 280 s. ISBN 978-80-242-558-3
17. TUREČEK, J. *Policejní pyrotechnika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 282 s. ISBN 978-80-7380-510-4
18. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka pro policisty při nálezu munice, podezřelého předmětu nebo NVS*. Praha: Pyrotechnická služba PČR, 2010. 24 s.

Elektronické zdroje

1. iDNES.cz. [online deník.] 2015. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z WWW: <http://ostrava.idnes.cz/vzpominka-na-pripad-kdy-v-tasce-vybouchl-odjisteny-granat-a-zabil-uklizecu-17j-/ostrava>
2. DUŠEK, P. Soud řešil výbuch u garáží ve Vítkově. *Deník.cz* [online] 2016 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://opavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/soud-vybuch-vitkov07052016.html>
3. Brussels bombings. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017, [cit. 2017-02-15] Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/2016_Brussels_bombings
4. Islamic terrorism in Europe (2014–present). In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017, [cit. 2017-02-15]. Dostupné z [https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_terrorism_in_Europe_\(2014%E2%80%93present\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_terrorism_in_Europe_(2014%E2%80%93present))
5. Leytonstone tube station attack. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017, [cit. 2017-02-17]. Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/2015_Leytonstone_tube_station_attack
6. The gun ban in the UK, locals speak. In *Youtube* [online]. 23. 5. 2013 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z WWW: <https://WWW.youtube.com/watch?v=qOUrYdlHMRA>. Kanál uživatele shmeet.

7. *Lidovky.cz* [online]. 2016, [cit. 2017-03-12]. ISSN 1213-1385. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/agenti-pripravu-utoku-na-vojensky-vlak-nevyprovokovali-pise-zalobce-dokazuji-to-pry-odposlechy-imz-/zpravy-domov.aspx?c=A160504_154748_ln_domov_jzl
8. List of terrorist incidents in January 2017. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z WWW: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_terrorist_incidents_in_January_2017
9. November 2015 Paris attack. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017, [cit. 2017-02-17] Dostupné z WWW: https://en.wikipedia.org/wiki/November_2015_Paris_attacks
10. 2017 Ansbach bombing . In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15] Dostupné z WWW: https://en.wikipedia.org/wiki/2016_Ansbach_bombing

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. s. 3461-3474.
2. ČESKO. Zákon č. 240/2000 Sb. ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. s. 3475-3487.
3. ČESKO. Zákon č. 119/2002 Sb. ze dne 8. března 2002 o střelných zbraních a střelivu. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 52. s. 3038-3070.
4. ČESKO. Zákon č. 206/2015 Sb. ze dne 25. července 2015 o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi (zákon o pyrotechnice). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 84. s. 2442-2485.
5. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 61/1988 Sb. ze dne 21. dubna 1988 o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1988, částka 84. s. 233-246.
6. ČESKO. Zákon č. 255/2012 Sb. ze dne 14. června 2012 o kontrolách (kontrolní řád). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 86. s. 3303-3309.

7. ČESKO. Zákon č. 320/2015 Sb. ze dne 11. listopadu 2015 o hasičském záchranném sboru. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2015, částka 135. s. 4307-4323.
8. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91. s. 4086-4115.
9. ČESKO. Zákon č. 374/2011 Sb. ze dne 6. listopadu 2011 o Zdravotnické záchranné službě. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 131. s. 4839-4848.
10. ČESKO. Vyhláška č. 380/2002 Sb. ze dne 28. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 133. s. 7730-7746.
11. ČESKO. Vyhláška č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 127. s. 7447-7464.
12. ČESKO. Vyhláška č. 115/214 Sb. ze dne 19. června 2014 o provedení některých ustanovení zákona o zbraních. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2014, částka 48. s. 1138-1187.
13. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2001 ze dne 7. 12. 2001 *ke kriminalistické činnosti Policie České republiky*.
14. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 12/2012 ze dne 14. 2. 2012, *kterým se upravuje provádění pyrotechnických prohlídek, bezpečnostních opatření a postup při oznámení o uložení nástražného výbušného systému, nálezů podezřelého předmětu, nástražného výbušného systému, munice, výbušnin a výbušných předmětů nebo při výbuchu*.
15. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 75/2014, *kterým se upravuje výkon pyrotechnických činností (pyrotechnická směrnice)*.

16. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 77/2009 ze dne 5. června 2009, *kterým se upravuje věcná, funkční a místní příslušnost znaleckých pracovišť.*
17. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Katalogový soubor typových činností, *typová činnost 3- Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů.* 2006.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Rozhovor s panem mjr. Ing. Tomášem Šústkem, koordinátorem odboru munice PS PČR ze dne 16. 2. 2016

Seznam zkratek

CBRN	chemické, biologické, radiologické a jaderné prostředky
HZS	Hasičský záchranný sbor
IS	Islámský stát
IZS	integrovaný záchranný systém
NVS	nástražný výbušný systém
OČTČ	orgány činné v trestním řízení
OPIS	operační informační středisko
OS	operační středisko
PČR	Policie České republiky
PS PČR	Pyrotechnická služba Policie České republiky
SNS	spojenectví nezávislých států
ZZS	zdravotnická záchranná služba

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet ztrát při jednotlivých druzích útoků. 51

Tabulka 2 Průměrný počet mrtvých a raněných při jednotlivých druzích útoků. 51

Seznam obrázků

Obrázek 1. Organizační struktura HZS ČR.....	28
Obrázek 2. Organizační schéma PČR.	29
Obrázek 3. Organizační schéma ZZS.....	30
Obrázek 4. Organizační struktura Pyrotechnické služby PČR.....	34
Obrázek 5 Způsob členění místa zásahu	36
Obrázek 6 Vývoj počtu útoků v letech 2014 - 2016.	48
Obrázek 7 Podíl útoků provedených jedincem a organizacemi.	49
Obrázek 8 Počty útoků v jednotlivých státech v letech 2014-2016.	49
Obrázek 9 Podíl jednotlivých prostředků na útocích.	50
Obrázek 10 počet ztrát při jednotlivých druzích útoků.	51
Obrázek 11 Průměrný počet mrtvých a raněných při jednotlivých druzích útoků.	52